

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

CHARAKTERISTIKA A SROVNÁNÍ STŘEDISEK DOPORUČENÉ HIPOREHABILITACE NA MORAVĚ

Bakalářská práce

Autor: Aneta Hargašová

Studijní program: Aplikované pohybové aktivity – speciálně pedagogický
základ

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Mikeška

Olomouc 2025

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Aneta Hargašová

Název práce: Charakteristika a srovnání středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Mikeška

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Rok obhajoby: 2025

Abstrakt:

Bakalářská práce s názvem Charakteristika a srovnání středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě se zabývá jejich komplexní charakteristikou a komparací. Výzkumné šetření zjišťuje pomocí ankety vlastní konstrukce, kterou vyplnili vedoucí pracovníci středisek, jejich strukturu, personální a materiální vybavení, cílové skupiny klientů, poskytované obory hiporehabilitace a dostupnost zázemí středisek. Cílem je zmapovat a poskytnout podrobné informace o jejich konkrétním fungování, zaměření a nabízených službách. Výsledky práce ukázaly, že ačkoliv všechna hodnocená střediska sdílejí společný status Střediska doporučené hiporehabilitace, v praxi se liší. Provedené srovnání poskytuje přehled o fungování jednotlivých středisek a slouží potenciálním klientům při výběru střediska, které nejlépe odpovídá jejich potřebám.

Klíčová slova:

Hiporehabilitace, hipoterapie, Středisko doporučené hiporehabilitace, Česká hiporehabilitační společnost, osoby se specifickými potřebami

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Aneta Hargašová
Title: Characteristics and comparison of centers of recommended Equine Assisted Activities and Therapies in Moravia

Supervisor: Mgr. Daniel Mikeška
Department: Department of Adapted Physical Activities
Year: 2025

Abstract:

The bachelor thesis entitled Characteristics and comparison of centers of recommended Equine Assisted Activities and Therapies in Moravia deals with their comprehensive characteristics and comparison. The research investigates the structure of the centers, their personnel and material equipment, target groups of clients, provided fields of Equine Assisted Activities and Therapies and availability of the centers' facilities by means of a custom-designed questionnaire, which was filled in by the heads of the centers. The aim is to map and provide detailed information on their specific functioning, focus, and services offered. The results of the thesis showed that although all the evaluated centers share the common status of a Center of recommended Equine Assisted Activities and Therapies, they differ in practice. The comparison provides an overview of the functioning of each center and serves potential clients in choosing the center that best suits their needs.

Keywords:

Equine Assisted Activities and Therapies, hippotherapy, Center of recommended Equine Assisted Activities and Therapies, The Czech Equine Facilitated Therapy Association, people with special needs

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Daniela Mikešky, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 28. dubna 2025

.....

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Danielu Mikeškovi za odborné vedení, cenné rady a trpělivost, s nimiž mě provázel po celou dobu zpracování práce. Jeho ochota a podpora pro mě představovaly významnou pomoc.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	9
2 Přehled poznatků	10
2.1 Hiporehabilitace	10
2.1.1 Historické počátky hiporehabilitace ve světě.....	11
2.1.2 Historické počátky hiporehabilitace v České republice.....	12
2.1.3 Vznik České hiporehabilitační společnosti	12
2.1.4 Obory hiporehabilitace.....	13
2.1.5 Terapeutické účinky koně.....	15
2.1.6 Spektrum klientů využívajících hiporehabilitaci.....	16
2.1.7 Indikace a kontraindikace pro hiporehabilitaci	17
2.2 Hiporehabilitační tým	18
2.2.1 Odborný personál.....	18
2.2.2 Výběr a výcvik hiporehabilitačního koně	19
2.3 Členská střediska České hiporehabilitační společnosti	20
2.3.1 Práva a povinnosti členských středisek	23
2.3.2 Požadavky na kvalifikaci členů SPV, SDH a RS	23
3 Cíle	25
3.1 Hlavní cíl.....	25
3.2 Dílčí cíle	25
3.3 Úkoly práce	25
4 Metodika	26
4.1 Výzkumný soubor	26
4.2 Metody sběru dat	26
4.3 Popis sběru dat	27
4.4 Způsob vyhodnocení.....	27
5 Výsledky.....	28
5.1 Seznam zúčastněných středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.....	28

5.2	Právní forma středisek	31
5.3	Počet certifikovaných terapeutů nebo odborníků v hiporehabilitaci	32
5.4	Počet speciálně vycvičených koní pro hiporehabilitaci	33
5.5	Charakteristika klientely středisek	34
5.6	Odborná spolupráce v rámci přípravy a průběhu hiporehabilitace	37
5.7	Nabídka oborů hiporehabilitace a specializace středisek	38
5.8	Doplňkové programy středisek hiporehabilitace	40
5.9	Bezbariérovost a přizpůsobení středisek provozním podmínkám	41
5.10	Zázemí středisek pro klienty a jejich rodiny	42
5.11	Způsoby informování veřejnosti o službách středisek	44
5.12	Spolupráce středisek na výzkumu a rozvoji metod hiporehabilitace	45
5.13	Zázemí středisek pro pořádání pobytových programů	45
5.14	Možnost vyzkoušení hiporehabilitace před zahájením pravidelné docházky	45
5.15	Podpora pro klienty a jejich rodiny s finančními obtížemi	46
5.16	Dostupnost hiporehabilitačních služeb z hlediska čekací doby	47
5.17	Stanovené ceny za jednotky hiporehabilitace	48
6	Diskuse	49
7	Závěry	53
8	Souhrn	57
9	Summary	58
10	Referenční seznam	59
11	Seznam zkratk	62
12	Přílohy	63
12.1	Vyjádření etické komise	63
12.2	Vzor informovaného souhlasu	64
12.3	Anketa vlastní konstrukce	65

1 ÚVOD

V České republice poskytují služby v oblasti hiporehabilitace různá zařízení a organizace, které se zaměřují na pomoc lidem prostřednictvím koní. Za účelem zajištění určité úrovně kvality a bezpečnosti těchto služeb byla založena Česká hiporehabilitační společnost.

Bakalářská práce s názvem Charakteristika a srovnání středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě se zaměřuje výhradně na střediska, která jsou členy České hiporehabilitační společnosti a která získala status Středisko doporučené hiporehabilitace. Tento status je udělován střediskům splňujícím stanovené odborné požadavky garantující odpovídající úroveň kvality poskytovaných služeb. Přestože všechna tato střediska splňují definované standardy, v praxi se mezi sebou liší, a to například v odbornosti personálu, materiálním vybavení, nabídce služeb, specializaci či organizačním uspořádání. Bakalářská práce si klade za cíl tato střediska charakterizovat a vzájemně porovnat, aby mohla poskytnout přehled, který usnadní orientaci a výběr vhodného střediska potenciálním klientům a jejich rodinám.

V průběhu více než deseti let aktivní činnosti v oblasti jezdeckví jsem měla možnost pozorovat pozitivní působení koní na člověka. Zkušenosti získané v průběhu práce s koňmi mě postupně přivedly k hlubšímu zájmu o oblast terapie s jejich účastí, která využívá jejich potenciál k pomoci lidem v různých životních situacích a v posledních letech získává stále větší pozornost i oblibu. Přirozeně tak vznikla myšlenka věnovat se v bakalářské práci tématu hiporehabilitace a zaměřit se na střediska, která tuto činnost poskytují.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Hiporehabilitace

Termín hiporehabilitace je tvořen dvěma částmi. Řecké slovo hippos znamená kůň, rehabilitace je odvozena od latinského habilis, v překladu schopný, způsobilý. Předpona re pak značí opakování (Jiskrová et al., 2010).

Rehabilitace je velmi široký obor, který se týká jedinců, jejichž zdraví bylo různou měrou ohroženo v důsledku nemoci, úrazu nebo vrozené vady a kteří potřebují zvláštní pomoc k dosažení co nejvyšší možné úrovně samostatnosti. Osoba se zdravotním postižením vnímá omezení, která nemůže překonat při vykonávání určitých činností, ale zároveň se cítí schopná a zdravá v řadě jiných aktivit. Odstranění a řešení těchto omezujících problémů je jedním ze zvláště důležitých úkolů rehabilitace. Rehabilitace se snaží omezit rozsah psychologických, behaviorálních a sociálních změn souvisejících s následky úrazu nebo nemoci, neměla by tedy být vnímána jen jako lékařský obor, ale jako oblast, která přesahuje jeho hranice a zasahuje do sociální, akademické a pracovní sféry, zároveň její úspěšnost závisí na koordinovaném úsilí různých odborníků (Kolář, 2013).

Hiporehabilitace je součástí zooterapie, která patří mezi terapeutické metody využívající kontakt se zvířaty, nejčastěji využívanými zvířaty jsou psi a koně (Renotírová et al., 2006).

V České republice je hiporehabilitace odborně zastřešena Českou hiporehabilitační společností (dále jen ČHS). Dle oficiálního slovníku ČHS, který byl založen v roce 2009 a je pravidelně aktualizován, hiporehabilitace jako pojem zahrnuje všechny aktivity a terapie, u kterých dochází ke spojení a interakci mezi koněm a člověkem se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním či specifickými potřebami (Česká hiporehabilitační společnost [ČHS], 2021).

Pojmy hiporehabilitace a hipoterapie se často zaměňují. V praxi se můžeme často setkat s tím, že jako zastřešující označení bývá nesprávně vnímán pouze termín hipoterapie, i když jde jen o jednu z disciplín hiporehabilitace (Müller et al., 2014).

Celkově odborné pojmy v oblasti hiporehabilitace nejsou jednotné, rozdíly lze pozorovat například i mezi anglickou, či německou terminologií (Jiskrová et al., 2010).

V roce 2019 proběhla členská schůze terapeutů ze 13 evropských zemí, již se zúčastnila také prezidentka mezinárodní organizace pro hiporehabilitaci Horses in Education and Therapy International (dále jen HETI), kde diskutovali o jednotné terminologii. Poté se v USA shodly 3 velké hiporehabilitační asociace na jednotném názvosloví (ČHS, 2020).

Jednalo se o poslední výraznou změnu odborných pojmů i v rámci terminologie ČHS. V té době se její již zastaralý název The Czech Therapeutic Riding Association změnil na aktuální

The Czech Equine Facilitated Therapy Association. Oficiální anglický překlad získaly také jednotlivé obory hiporehabilitace (Lantelme-Faisan, 2021).

Celosvětově nadále roste zájem o sjednocení terminologie a významu pojmů – jako snaha profesionalizace a uznání odbornosti hiporehabilitace veřejností i úřady (Lantelme-Faisan, 2021).

2.1.1 Historické počátky hiporehabilitace ve světě

Hippokrates již ve starověkém Řecku napsal kapitolu o přirozeném cvičení a zmiňuje jízdu na koni. Merkurialis z Itálie napsal v roce 1569 Umění gymnastiky, ve kterém se zmiňuje kůň a jízda. Tissot z Francie, v roce 1780, ve své knize Lékařská a chirurgická gymnastika považoval jízdu na koni v kroku za nejprospěšnější chůzi. Byl také první, kdo popsal účinky nadměrné jízdy a kontraindikace (American Hippotherapy Association, 2022).

V roce 1952 na Olympijských hrách v Helsinkách vzbudila pozornost dánská jezdyně Lis Hartel. Přestože od svých třidvaceti let žila s dětskou obrnou, stala se první ženou s postižením, která získala olympijskou medaili v drezuře. V té době ještě neexistovaly Paralympijské hry. V 60. letech se její příběh stal inspirací pro organizace nabízející jezdecké aktivity pro osoby se zdravotním postižením, přispěl tak k rozvoji parajezdeckví, přizpůsobeného jezdeckví a hipoterapie (Dinning, 2008).

Přesto se hipoterapie nestala uznávanou disciplínou s jasně stanovenými protokoly až do 60. let 20. století. V 60. letech byla v Německu, Rakousku a Švédsku využívána jako doplněk tradiční fyzioterapie. Právě tyto země zavedly pojem hipoterapie do lékařské literatury. V 70. letech začala být hipoterapie standardizována ve Spojených státech amerických. Na konci 80. let skupina kanadských a amerických terapeutů cestovala do Německa, aby se zde naučila principy hipoterapie (Koca & Ataseven, 2016).

V roce 1992 byla založena American Hippotherapy Association (dále jen AHA), která vytvořila mezinárodní protokoly pro hipoterapii. V roce 1994 byla zavedena Certified Hippotherapy Clinical Specialist (certifikace klinického specialisty hipoterapie) a v roce 1999 se konaly první certifikační zkoušky. Tento program zahrnuje minimálně tříleté školení. Prostřednictvím certifikačního programu AHA získává hipoterapeut titul Klinický specialista v hipoterapii (Koca & Ataseven, 2016).

Ve světě je hipoterapie široce využívána – mnoho států USA a například provincie Soul v Jižní Koreji ji poskytují ve spolupráci s AHA (Koca & Ataseven, 2016).

2.1.2 Historické počátky hiporehabilitace v České republice

Hiporehabilitace v České republice má své kořeny již v roce 1947, kdy se koně využívali při léčbě pohybových poruch, zejména u dětské obrny (Lantelme-Faisan, 2021).

Novodobá hipoterapie začala v roce 1976 v Hucul Clubu ve Zmrzlíku u Prahy pod vedením profesora Karla Lewita. Postupně se rozšířila do dalších center, například do rehabilitačního ústavu Chuchelná v roce 1979. V 80. letech se mohli odborníci i veřejnost dostat k více informacím, především díky článkům MUDr. Lii Vašíčkové v časopise Jezdectvo. Jednalo se o jediný časopis zaměřený na koně v Československé socialistické republice. Přístup byl k odborným informacím omezený (Lantelme-Faisan, 2021).

V roce 1988 proběhla první konference v Ústavu sociální péče Zbůch, kterou zorganizoval PaedDr. Petr Štainigl a umožnil tím propojení odborníků a zájemců o tuto metodu. V roce 1991 byla založena Hiporehabilitační společnost, jejímž prostřednictvím šlo o snahu stanovit odborné základy, nastavit kompetence odborníků, metodiku, také zjistit, jak získat finanční prostředky. Hiporehabilitační společnost se stala členem mezinárodní organizace HETI. V roce 1993 proběhlo první školení fyzioterapeutů na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze. Jednalo se o školení určené pro rehabilitační pracovníky v hiporehabilitaci. Rok 1995 přinesl rozdělení na Českou a Slovenskou hiporehabilitační společnost a spolupráci s Národním hřebčínem Kladruhy, který zapůjčoval koně pro střediska hiporehabilitace (Lantelme-Faisan, 2021).

Po stagnaci v počátcích 21. století došlo v roce 2008 k zásadní změně – sídlo ČHS bylo převedeno do Brna na Mendelovu univerzitu, kde se začala cíleně rozvíjet organizace a tím i hiporehabilitace. Do roku 2021 vzrostl počet center pod ČHS na 62, s více než 6000 klienty ročně. Zvýšila se profesionalita terapeutů, metodické postupy, cíle, výstupy i povědomí veřejnosti (Lantelme-Faisan, 2021).

2.1.3 Vznik České hiporehabilitační společnosti

Československá hiporehabilitační společnost vznikla roku 1991 s posláním rozvoje, propagace a zkvalitňování hiporehabilitace v České republice (Jiskrová et al., 2010).

Mezi zakladatele patří MUDr. Lia Vašíčková, Ph.D., primář MUDr. Lubor Zahrádka, PaedDr. Petr Štainigl, MUDr. Jana Kulichová, Ing. et Bc. Vladimíra Casková a další. Název se postupně vyvíjel a jako nástupce této společnosti vznikla v roce 1995 Česká hiporehabilitační společnost. V roce 2016 došlo k poslednímu přejmenování na Českou hiporehabilitační společnost, z.s. (Lantelme-Faisan, 2021).

2.1.4 Obory hiporehabilitace

ČHS od roku 2019 definuje čtyři hlavní obory hiporehabilitace: Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii, Hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi, Hipoterapie v psychiatrii a psychologii a parajezdectví (Lantelme-Faisan, 2021).

Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii (dále jen HTFE) je využívána v rámci fyzioterapie a ergoterapie, která je prováděna kvalifikovanými odborníky, fyzioterapeuty nebo ergoterapeuty, kteří musejí mít kurz HTFE pod Českou hiporehabilitační společností a odbornou způsobilost dle zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). HTFE využívá pohyb hřbetu koně, který pozitivně ovlivňuje senzomotorické, neuromotorické a kognitivní funkce člověka (Lantelme-Faisan, 2021).

Odborná způsobilost k výkonu povolání fyzioterapeuta je definována v § 24 zákona č. 96/2004 Sb. Podmínky odborné způsobilosti pro ergoterapeuty stanovuje § 7 téhož zákona (Česká republika, 2004).

Tato speciální forma fyzioterapie využívá tělesnou teplotu koně k uvolnění ztuhlého, spastického svalstva, jeho přirozený pohyb a specifický mechanismus chůze, na který se klient postupně adaptuje, což vede k neurofyzilogickému i psychomotorickému zlepšení a zároveň také pozitivně ovlivňuje psychiku. Terapie nabízí kombinaci pohybu, kontaktu s koněm, vnímání prostoru a emocí. Během hipoterapie je kůň veden vodičem v kroku, zatímco klient zůstává pasivní a je polohován dle terapeutických potřeb. Bezpečnost zajišťuje terapeut nebo asistent, kteří klienta jistí ze země. Jednotka hipoterapie je klientovi doporučena na základě písemného lékařského doporučení a vždy probíhá pod dohledem odborníka se specializací, který odpovídá za její průběh (Jiskrová et al., 2010).

Hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi (dále jen HPSP) se zaměřuje na využití koně a jeho prostředí ve vzdělávacím a terapeutickém procesu pro osoby se specifickými potřebami. HPSP mohou dále využívat osoby sociálně znevýhodněné, s poruchami chování, ale i osoby intaktní. Odborníci, kteří mají certifikaci v HPSP, využívají interakci mezi klientem a koněm k rozvoji sociální schopností a dovedností, motivaci, výchově a vzdělávání (Lantelme-Faisan, 2021).

Kůň je v oblasti pedagogické a sociální nástrojem, který pomáhá při učení, korekci chování, smyslového vnímání nebo postojů k okolí. V rámci skupinových terapií se využívá interakce mezi účastníky, kde se mezi nimi při péči o koně, nebo například nácviku voltížních cviků, podporuje

spolupráce. Lekci vedou odborníci, kteří mají certifikaci v HPSP, nejčastěji pedagog, speciální pedagog nebo sociální pracovník s odpovídajícím kurzem (Jiskrová et al., 2010).

HPSP se také využívá u klientů v nepříznivé sociální situaci s cílem komplexně rozvíjet jejich osobnost v nestranném prostředí a posilovat sociální dovednosti. Podporuje zdravé sebevědomí, učí klienty navazovat spolupráci, zvládat emoce a překonávat strach a úzkost. Pomáhá také tlumit hyperaktivitu a agresivitu tím, že klienti musí respektovat pravidla komunikace s koněm a spolupráce mezi sebou (Buchtová, 2021).

Hipoterapie v psychiatrii a psychologii (dále jen HTP) představuje směr psychoterapie, využívající se často u osob trpících duševními nemocemi. Tento obor hiporehabilitace využívá vlastností koně a jejich účinků na duševní zdraví klienta. HTP je vhodná a účinná pro osoby, které čelí například náročným životním situacím, vyčerpání, problémům v mezilidských vztazích či syndromu vyhoření (Lantelme-Faisan, 2021).

Tato metoda je zaměřená na léčbu psychických a emocionálních poruch prostřednictvím interakce s koněm a působení v prostředí stájí. Jejím cílem je nejen zmírnění projevů duševních obtíží, odstranění strachu, či agrese, ale také posílení motivace, sebevědomí, podpora sebereflexe a uvědomění si vlastního chování. Terapie může probíhat individuálně nebo ve skupině a je vedena odborníkem se speciálním kurzem, psychoterapeutem, psychologem či psychiatrem. Během terapie se klienti věnují různým aktivitám, od péče o koně a práce ve stáji až po samotné ježdění, přičemž konkrétní podoba terapie vždy závisí na individuálních potřebách klientů. Důležitým prostředkem je komunikace s koněm, ať už verbální nebo neverbální. Kůň reaguje autenticky a bez předsudků, čímž klientovi umožňuje získat zpětnou vazbu a přinést emočně korektní zážitek (Jiskrová et al., 2010).

Parajezdeckví je specifický obor hiporehabilitace, který se zaměřuje na zajištění přístupnosti různých druhů jezdeckého sportu pro osoby se zdravotním znevýhodněním. Parajezdeckví zahrnuje několik disciplín, mezi hlavní disciplíny patří paravoltiž a paradrezura, dále pak parawestern, paravozatajství a paraparkur (Lantelme-Faisan, 2021).

Tento sport je založen na aktivním ovládnutí koně. Jezdec se učí používat při jízdě speciální pomůcky nebo upravené techniky. V závislosti na stupni zdravotního postižení se mohou účastnit soutěží, nejčastěji v paradrezuře či paravoltiži. Trénink vede cvičitel s licenci na určitou disciplínu. Měl by mít znalosti o zdravotním stavu svého klienta, aby správně přizpůsobil metodu jeho výcviku. Významně se dbá na výběr a přípravu koně, stejně jako na maximální bezpečnostní opatření během tréninku i soutěží. Soutěže paravoltiže jsou organizovány v České republice podle pravidel České jezdecké federace. Vedení koně se pohybuje v kruhu pomocí lonže, přičemž cvičenec na něm vykonává gymnastické cviky. Lze soutěžit také na barelu. Soutěžící mohou

závodit samostatně, ve dvojici nebo skupině, do skupin jsou rozděleni dle typu a stupně postižení (Jiskrová et al., 2010).

Paradrezura je disciplína drezury, nejvyšší projev výcviku koní, pro sportovce s postižením. Provozována je podle stejných základních pravidel, ale s rozdělením sportovců na základě úrovně jejich postižení. Kůň musí provádět chůzi, klus a cval, a všechny testy jsou ježděny z paměti podle předepsaného vzoru pohybů. Jedinou výjimkou je Freestyle, sestava choreografovaná pro každého koně, která je prováděna na hudbu. Paradrezura je jediná jezdecká disciplína zařazená do Paralympijských her, kde je pravidelnou součástí od roku 1996. Paralympijské hry jsou druhou největší sportovní událostí na světě hned po Olympijských hrách a konají se bezprostředně po Olympijských hrách ve stejném městě a na stejném místě (Fédération Équestre Internationale, n.d.)

Parajezdecký sport se zrodil z touhy vytvořit příležitosti pro všechny osoby s postižením, aby mohly soutěžit a dosahovat svých cílů v jezdeckém sportu. V roce 2006 se parajezdecký sport připojil k ostatním sedmi disciplínám, regulovaným Fédération Équestre Internationale (dále jen FEI). Byly založeny mezinárodní akce pro paradrezuru, pro jednotlivce s postižením, což činí FEI jednou z prvních mezinárodních federací, která řídí a reguluje sport pro sportovce s postižením i zdravé sportovce (Fédération Équestre Internationale, n.d.)

Hiporehabilitace v kontaktní terapii (dále jen KT) je vedlejší metodou, která probíhá bez jízdy na koni. Jejím cílem je přinést pozitivní zážitek, uvolnění a pozitivní rozptýlení, vyvolat příjemné vzpomínky. Terapeutický tým musí být zkušený i vzdělaný, neboť kontaktní terapii mohou vyhledávat nejen zdravé osoby, ale také osoby se specifickými potřebami či osoby v paliativní péči, tuto metodu tedy využívají často osoby upoutané na lůžko. Tato metoda je také využívána u klientů, kteří mají strach z koně (Lantelme-Faisan, 2021).

2.1.5 Terapeutické účinky koně

Když kůň chodí, slouží jako terapeutický prostředek, protože přenáší své pohyby na jezdce. S jezdcem vsedě jsou posturální reflexy vyvolány specifickými pohyby koně při chůzi po přímce nebo zatáčení. Vyžaduje se jemná koordinovaná reakce, při které dochází k posturálnímu cvičení a rovnovážným reakcím. Proprioceptivní a senzomotorické stimulace zvyšují posturální chování, usnadňují smyslové vnímání, svalovou relaxaci a zlepšují pohybové vzory celého těla jezdce. Současně pohyby korekce postury trénují svalstvo tím, že regulují synergické aktivity a svalový tonus. Navíc vyvolávají jemné a harmonické pohyby v kloubech a šlachách (Silveira, 2006).

Rytmický, opakující se pohyb koně stimuluje centrální nervový systém, čímž zlepšuje neuromotorické funkce a smyslové zpracování. Pohyb lidské pánve při jízdě na koni je totiž podobný pohybu při chůzi (Yakimova, 2011).

Proto se v průběhu hipoterapie usiluje o co nejmenší využívání sedla – omezuje přirozený trojrozměrný pohyb koňského hřbetu. Konstrukce sedla jako pevného celku není schopna pružně reagovat na odlišné pohyby pravé a levé strany zad koně, a tím dochází ke ztrátě části požadovaného terapeutického efektu (Hollý & Hornáček, 2005).

Podněty vznikají dále třením o jeho srst, hlazením či dotykem sedlového vybavení. Velmi důležitá je tělesná teplota koně 37,5–38,5 °C, která ovlivňuje a uvolňuje svalovou činnost a spasticitu. Hipoterapie dále ovlivňuje například obranné reakce proti pádu, protože při vychylování těžiště aktivuje vzpřimovací a rovnovážné reflexy (Votava, 2003).

Psychologicky může hipoterapie pomoci rozvinout sebevědomí, pocit pohody, trpělivost, emoční kontrolu a sebekázeň. Sociálně podporuje rozvoj přátelství, úcty a lásky ke zvířatům a rozšíření zkušeností (Yakimova, 2011).

Prostřednictvím hipoterapie může člověk zvládnout něco, co by pro něj jinak nebylo možné – člověk na vozíku může zažít na koni chůzi (Votava, 2003).

Při práci s koňmi se také objevuje otázka hranic. Koně mají jasně stanovené hranice, které si přirozeně vymezují jak mezi sebou, tak vůči lidem. Učení se vnímání jemných, a někdy i méně jemných signálů týkajících se hranic ze strany koně může pomoci člověku lépe si uvědomit vlastní fyzické i emocionální hranice (Lavender, 2006).

Konečným cílem celkově hiporehabilitace je pozitivně ovlivnit kvalitu života jednotlivců. Tento dopad může mít podobu větší sebedůvěry, která vyplývá z úspěšného vedení koně skrze trasu, nebo zlepšení kontroly trupu po dvanácti týdnech hipoterapie. Hiporehabilitace tak může poskytnout významné příležitosti pro jednotlivce k dosažení jejich potenciálu (Berg & Causey, 2014).

Nutno dodat, že laické svezení osoby se specifickými potřebami na koni nepředstavuje odborně provozovanou hipoterapii (Votava, 2003).

2.1.6 Spektrum klientů využívajících hiporehabilitaci

Hiporehabilitace se uplatňuje u širokého spektra osob se specifickými potřebami. Nejčastěji je využívána u osob s dětskou mozkovou obrnou, u pacientů po úrazech centrální nervové soustavy, s roztroušenou sklerózou, svalovými dysbalancemi nebo amputacemi končetin. Pozitivní účinky byly zaznamenány také při skolióze, bolestech zad, cystické fibróze

a u osob s obezitou. Hiporehabilitace se rovněž osvědčila při problémech s močovým a trávicím ústrojím (Müller et al., 2005).

Významné místo má hiporehabilitace i v oblasti smyslových poruch. U osob se zrakovým postižením přináší nejen rozvoj motorických a orientačních schopností, ale především psychickou podporu a zvýšení sebevědomí. Klientům umožňuje vnímat prostředí novým způsobem a učit se pohybové sebekontrolé. U slabozrakých je nutné pečlivé posouzení míry postižení, jelikož při interakci s koněm může docházet ke specifickým rizikům. U osob se sluchovým postižením je snaha o podporu koordinace, rovnováhy a prostorové a pohybové zkušenosti (Müller et al., 2005).

Vysoké uplatnění nachází také u osob se specifickými poruchami učení, chování a osob s duševním onemocněním, jako jsou poruchy nálad, deprese, neurózy. V těchto případech se kůň uplatňuje zejména v pedagogicko-psychologické oblasti, kde slouží k podpoře vzdělávacích předpokladů (koncentrace, soustředění), motivace a zlepšení pozornosti. Kůň může být v roli vychovatele, kdy učí dítě normám chování a pomáhá navázat pozitivní interakci (Müller et al., 2005).

Hiporehabilitace má také prokazatelně pozitivní vliv na exekutivní funkce, sociální chování, emoční stav a motoriku dětí s poruchami autistického spektra. Prostřednictvím rytmického pohybu koně dochází k uvolnění a snížení stereotypních pohybů (Rezapour-Nasrabad & Tayyar-Iravanlou, 2022).

2.1.7 Indikace a kontraindikace pro hiporehabilitaci

Indikace i kontraindikace se v oblasti hiporehabilitace stále vyvíjí. Mezi obecné indikace patří například poruchy pohybového aparátu, dlouhodobá onemocnění, jako je astma bronchiale, urogynekologické problémy. HPSP se zaměřuje na děti, dospělé i seniory s různým typem postižení, problémovým chováním, poruchami emocí, sociální interakce. V oblasti psychických poruch je hiporehabilitace indikována u poruch, jako jsou afektivní poruchy depresivního charakteru, úzkostné poruchy, schizofrenní onemocnění, při závislostech (na alkoholu, drogách, gamblerství), poruch příjmu potravy. Klienty indikují zpravidla praktičtí lékaři, lékaři specialisti, psychiatři, u dětí je zapotřebí zpráva pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálního pedagoga (Bicková, 2020).

Naopak kontraindikace se dělí na absolutní, jako je nepřekonatelný strach z koně, nesouhlas s léčbou a stav života ohrožující, a všeobecné, mezi něž patří například horečnatá onemocnění, alergie na zvířata, dekompenzovaná epilepsie, dekubity, infekční stavy nebo závažná kardiovaskulární onemocnění. V případě psychických a sociálních je kontraindikací

například fobie z koní a agresivní projevy vůči zvířatům. U osob, které nejsou schopny zvládat své chování, může být hiporehabilitace kontraindikována z hlediska bezpečnosti (Bicková, 2020).

2.2 Hiporehabilitační tým

Tým tvoří skupina odborníků, kteří spolupracují při realizaci hiporehabilitace a společně nesou odpovědnost za správné použití metod a vytvoření vhodného prostředí pro bezpečné a kvalitní poskytování terapie. Nezbytnými členy týmu jsou terapeut a cvičitel koní, dále se na terapii podílí také vodič koně a asistent. V některých případech může být součástí týmu i lékař (ČHS, 2021).

Součástí odborné činnosti týmu je také umění správně identifikovat, který kůň a terapeut jsou pro klienta nejvhodnější, určit odpovídající frekvenci hiporehabilitace a aplikovat osvědčené postupy vycházející z kvalitního výzkumu. To vše musí být pečlivě zváženo pro budoucí úspěch odvětví hiporehabilitace (Berg & Causey, 2014).

2.2.1 Odborný personál

V efektivní týmové spolupráci je výsledek větší než pouhý součet individuálních příspěvků. Tento princip se výrazně uplatňuje v terapeutickém ježdění, kde je koordinace a vzájemná spolupráce všech členů týmu zásadní pro úspěšný průběh terapie. Každý odborník přispívá svou specializovanou přípravou a odpovědností, čímž tvoří nezbytnou součást celého týmu. Hipoterapie konkrétně spadá výhradně do odborné působnosti fyzioterapeuta nebo ergoterapeuta, kteří absolvovali příslušný specializovaný výcvik (Canadian Therapeutic Riding Association, 2025).

V HTP působí odborníci, jako jsou psychologové, psychiatři a psychoterapeuti. Věnují se psychoterapeutické práci a rozvoji sociálních, emocionálních a kognitivních schopností jejich klientů. Aktivně spolupracují s ostatními členy terapeutického týmu a podílejí se na diagnostice i tvorbě terapeutického plánu (Hollý & Hornáček, 2005).

HPSP je vedena instruktorem, kterým je zpravidla sociální pracovník nebo pracovník v sociálních službách se znalostí individuálních potřeb klienta. Společně s klientem sestavuje individuální plán. Na základě těchto podkladů instruktor ve spolupráci s ostatními členy týmu, jako jsou cvičitelé koní, vodiči či odborní sociální pracovníci, rozhoduje o tématech jednotlivých hiporehabilitačních jednotek, stanovuje potřebný čas k jejich realizaci, vybírá vhodné pomůcky a určuje, který hiporehabilitační kůň bude pro danou práci nejvhodnější (Buchtová, 2021).

Asistent v hiporehabilitaci představuje nezbytnou součást ve všech jejích oborech. Obzvláště v rámci HTFE, kdy odpovídá za bezpečnost klienta, kterého během jízdy doprovází ze strany a poskytuje mu fyzickou oporu (Velemínský et al., 2007).

2.2.2 Výběr a výcvik hiporehabilitačního koně

Výběr vhodného koně pro hiporehabilitaci je náročný proces, do kterého by měl být zapojen celý odborný tým. Jedná se o časově náročnou a důkladnou činnost, která vyžaduje jak znalosti specifické pro oblast hiporehabilitace, tak schopnost komplexně posoudit zdravotní stav a připravenost koně (Hermannová et al., 2014).

Pro hiporehabilitaci je nezbytné, aby byl kůň zejména zdravý – nelze využívat staré, nemocné nebo jinak indisponované jedince, jejich přítomnost by mohla na klienta přenášet nevhodné impulzy, které mohou být v terapeutickém procesu nevhodné. Kromě zdravotního stavu hraje roli také ekonomická stránka – v České republice se proto často využívají cenově dostupná plemena, jako je český teplokrevník, starokladrubský kůň, anglický plnokrevník, huculové, pony (Müller et al., 2014).

Není možné jednoznačně určit, která plemena koní jsou nejvhodnější. Dle zkušeností ze Specializačních zkoušek pro koně a pony ČHS, kteří se účastní hiporehabilitace, jsou ale nejčastěji využíváni v České republice teplokrevníci, chladnokrevníci, pony a koně křížení. Dalšími využívanými plemeny jsou český teplokrevník, slovenský teplokrevník, anglický plnokrevník, starokladrubský kůň, hucul, hafling, českomoravský belgik, norik, slezský norik, shetlandský pony, velšský pony (ČHS, n.d.).

Důležitým faktorem je věk koně, pro hiporehabilitaci jsou vhodné pouze koně starší 5 let kvůli jejich psychické zralosti. Mladší koně se mohou připravovat na práci s pomocí zkušenějšího koně, ale potřebují více času na odpočinek a nemohou pracovat v plném rozsahu. Důležité je zmínit, že v hiporehabilitaci se nesmí využívat hřebci, a to z bezpečnostních důvodů (ČHS, 2017).

U koně určeného pro HTFE hraje zásadní roli stavba těla, jeho charakter, pohybové schopnosti a dovednosti. Z pohledu exteriéru se hodnotí souměrnost těla, adekvátní osvalení a mechanika pohybu. Dále je důležitá výška, šířka hřbetu a délka kroku koně. Například pro děti je vhodnější středně vysoký kůň s užším hřbetem, zatímco dospělí potřebují mohutnějšího koně, který je bez potíží unese (Müller et al., 2014).

V oblasti HPSP není nutné, aby měl kůň ideální tělesnou stavbu, a proto zde mohou působit i koně, kteří sice nevyhovují požadavkům HTFE, ale vynikají spolehlivým a vyrovnaným charakterem. Je vhodné, aby středisko disponovalo koňmi s různým temperamentem, kteří jsou následně přidělováni s ohledem na potřeby konkrétního klienta. U klientů s výraznějším

sebevědomím nebo sklony k agresi se pracuje s temperamentnějšími koňmi, jejichž přirozené chování pomáhá klienta zklidnit. Naopak zdrženliví a bázlívní klienti potřebují spíše klidného, vyrovnaného koně, který jim pomůže posílit sebedůvěru prostřednictvím úspěšně zvládnuté aktivity (Müller et al., 2014).

Příprava koně pro hiporehabilitaci původně vycházela z klasických jezdeckých zásad, avšak dnes se stále častěji využívají metody přirozené komunikace – horsemanshipu. Tyto přístupy nepředstavují jezdeckou disciplínu, ale způsob práce a komunikace s koněm. Nezáleží na konkrétním využití koně, ale na metodě jeho přípravy, přičemž cílem je bezpečně ovladatelný kůň, ochotný spolupracovat (Bicková, 2020).

Výcvik koně zahrnuje jeho psychickou i fyzickou složku. Psychická složka výcviku působí na osobnost koně, fyzická se zaměřuje na posílení souhry nervosvalové činnosti a rozvoj nových podmíněných reakcí. Součástí přípravy je také speciální výcvik, v němž se kůň nejprve trénuje v modelových situacích se zdravými jezdci. Následně se seznamuje s reálným provozem, například s přiváděním k rampě z obou stran, klidným stáním při nasedání a pohyby klienta po hřbetě. Kůň by měl být zvyklý na ortopedický vozík, berle i nečekané podněty. Práce se také rozlišuje podle typu výstroje – provazová ohlávka, madla se používají při terapii, uzdečka a sedlo při aktivní jízdě a ohlávka při pohybu na pastvě a odpočinku (Bicková, 2020).

2.3 Členská střediska České hiporehabilitační společnosti

Hiporehabilitace může být v České republice poskytována různými subjekty, které se liší svou organizační strukturou. Mezi časté poskytovatele patří léčebny a ústavy sociální péče, které využívají hiporehabilitaci jako součást terapie pro klienty s dlouhodobými či krátkodobými pobyty. Tyto instituce obvykle disponují vlastním odborným personálem i zázemím pro koně. Další významnou skupinou jsou nestátní neziskové organizace, především občanská sdružení a jezdecké oddíly, které hiporehabilitaci nabízejí buď se svými vlastními koňmi, nebo si koně pronajímají. Dále mohou hiporehabilitaci poskytovat i jednotlivci – terapeuti s odpovídající kvalifikací, kteří využívají vlastní koně nebo si je zapůjčují. Pracoviště mohou fungovat na segregačním modelu, kdy jsou klienti v izolovaném specializovaném prostředí, kupříkladu stacionáře, nebo na integračním modelu, kde dochází k setkávání zdravých a znevýhodněných osob, čímž se podporuje sociální začlenění. Každý z těchto modelů má své výhody i nevýhody, například finanční stabilitu u institucí oproti větší flexibilitě u soukromých poskytovatelů (Jiskrová et al., 2010).

Zařízení by mělo být bezbariérové, vybavené odpovídajícím zázemím pro práci za každého počasí i snadnou dostupnost, včetně nástupní rampy, kryté jízdrny, zázemí pro koně. Středisko

by mělo disponovat vhodnými pomůckami a výstrojí pro koně. Pro každé středisko je podstatná dokumentace o klientech, kterou zajišťuje a sepisuje terapeut. Dokumentace zahrnuje zdravotní záznamy o stavu a diagnóze klienta, průběh terapií, ale také například očekávání rodičů nebo zákonných zástupců (Müller et al., 2014).

Česká hiporehabilitační společnost zavedla, stále aktuální, systém rozdělení členských středisek v České republice dle hodnocení kvality poskytované hiporehabilitace. Tento systém pomáhá klientům a jejich rodinám vybrat si pro ně ideální, odborné a kvalitní zařízení, které splňuje vysoké standardy (Lantelme-Faisan, 2021).

Členským střediskem se rozumí právnická osoba, která splnila všechny povinnosti dle stanov ČHS. Rozdělení členských středisek spadajících do 3. a 4. kategorie je určeno na základě jejich činnosti, úrovně vzdělání, licence koní a souladu s oficiálními dokumenty. Střediska spadající do 1. a 2. kategorie se rozdělují na základě splnění požadavků stanovených metodikami. Jakmile je středisko přiřazeno do určité kategorie, je povinno zveřejnit svůj status na svých webových stránkách a správně ho uvádět ve všech dokumentech pomocí přiděleného loga. Tato kategorizace také zahrnuje čtyři úrovně členských poplatků a čtyři způsoby propagace středisek (ČHS, 2015).

Obrázek 1

Označení (loga) kategorizace členských středisek

(ČHS, n.d.)

Střediska praktické výuky (dále jen SPV) poskytují zázemí pro odborné praxe pro všechny obory v hiporehabilitaci. Mají kvalifikovaný personál s minimálně pětiletou praxí, vhodně připravené koně s licenci ČHS a splňují všechny potřebné požadavky. Jsou doporučována pro vzdělávací programy ČHS i další instituce jako místa zajišťující kvalitní praxi v oboru (Lantelme-Faisan, 2021).

Status SPV je udělován na základě splnění specifických požadavků uvedených v metodice pro udělení statusu, která se každoročně aktualizuje. ČHS prezentuje SPV pravidelně na konferencích, výstavách a v médiích. Po získání statusu obdrží středisko certifikát a označení s logem na provozovnu. Členský příspěvek činí 2 400 Kč za rok (ČHS, 2015).

Střediska doporučené hiporehabilitace (dále jen SDH) poskytují kvalitní služby hiporehabilitace na základě vhodného zázemí, kvalifikovaného personálu a licencovaných koní. Jsou také doporučována pro odbornou hiporehabilitační praxi (Lantelme-Faisan, 2021).

Status SDH je udělován na základě splnění požadavků uvedených v dokumentu metodiky pro udělení statusu, který je také každoročně aktualizován. ČHS prezentuje SDH jako doporučená střediska pro klienty v odpovídajícím oboru hiporehabilitace. Tato střediska jsou propagována na konferencích, výstavách a v médiích. Po získání statusu obdrží středisko certifikát a označení s logem na provozovnu. Členský příspěvek činí 2 000 Kč za rok (ČHS, 2015).

Registrovaná střediska (dále jen RS) mají personál (terapeuty) s požadovaným vzděláním, ale koně v těchto zařízeních nemají potřebnou licenci ČHS pro hiporehabilitaci (Lantelme-Faisan, 2021).

Žadatel o udělení statusu je povinen spolu se žádostí o zařazení do příslušné kategorie doložit vzdělání pracovníků v hiporehabilitaci formou skenu. RS nemusí disponovat odpovídajícím zázemím ani nasedací rampou. ČHS na svých webových stránkách poskytuje informace o činnosti jednotlivých středisek. Členský příspěvek činí 1 600 Kč za rok (ČHS, 2015).

Přidružená střediska (dále jen PS) mají personál, který nemusí splňovat specifické kvalifikační požadavky ani pracovat s koňmi. Místo toho se zaměřují například na jiné aktivity nebo práci s jinými zvířaty (Lantelme-Faisan, 2021).

ČHS poskytuje na svých webových stránkách informace o činnosti těchto středisek, která nabízejí volnočasové aktivity s koňmi, poníky a dalšími zvířaty, včetně dalších druhů equidů, jako jsou osli, muly atd. Oficiální obor hiporehabilitace u tohoto typu středisek není, uváděny jsou pouze volnočasové aktivity či zooterapie. ČHS tyto konkrétní informace o střediscích uvádí na webu společnosti. Členský příspěvek činí 1 200 Kč za rok (ČHS, 2015).

Statusy SPV, SDH a RS jsou udělovány na dobu pěti let. O jejich prodloužení na další pětileté období lze požádat prostřednictvím e-mailové adresy ČHS, nejpozději 30 dní před vypršením platnosti, pokud jsou splněny všechny aktuální podmínky. Status PS je udělován na neurčito, dokud středisko nepožádá o jeho změnu. Středisko má možnost požádat o změnu kategorie, pokud splňuje všechny podmínky pro danou kategorii. Pro statusy SPV a SDH je nutné doložit požadované dokumenty a prohlášení dle dané metodiky, zatímco pro status RS je třeba prokázat odpovídající vzdělání personálu. Každý rok nejpozději k 1. září upravuje a schvaluje

výkonný výbor podmínky pro kategorizaci členských středisek. Tyto podmínky, poplatky a požadavky se vztahují jak na nové žádosti, tak na žádosti o změnu kategorie (ČHS, 2015).

2.3.1 Práva a povinnosti členských středisek

Členové členských středisek ČHS mají přístup k aktuálním informacím v oblasti hiporehabilitace, jak v ČR, tak ve světě, a mohou využívat edukační materiály, včetně elektronického časopisu HIPOrehabilitace. Mají možnost prezentovat jejich akce na sociálních sítích ČHS, která je propaguje i mediálně v rámci PR ČHS. Dále se mohou podílet na rozvoji oborů hiporehabilitace v odborných sekcích a požádat o status Středisko praktické výuky. Členové středisek mají nárok na slevy na vzdělávací akce, kurzy, specializační zkoušky pro koně, pony (ČHS, 2015).

Naopak se členské středisko zavazuje hradit členské příspěvky do 1. 6. každého kalendářního roku a členové střediska musí dodržovat Etický kodex pracovníka v hiporehabilitaci. Dále například musí se svými koňmi zacházet v souladu s Řádem ochrany zvířat při veřejných vystoupeních. Vede písemnou dokumentaci klientů, po získání souhlasu lékařů, psychologů či přihlášky klientů. Členové užívají terminologii dle aktuálního slovníku ČHS a uvádí odkaz na webové stránky ČHS. Jsou si vědomi zodpovědnosti za vnímání hiporehabilitace veřejností a podporují vzdělávání v oblasti hiporehabilitace. Má stanovená bezpečnostní pravidla, která dodržuje a souhlasí s poskytováním slev na vzdělávací akce pro členy ČHS (ČHS, 2015).

2.3.2 Požadavky na kvalifikaci členů SPV, SDH a RS

Vedoucí terapeut SPV pro hipoterapii musí být registrovaným fyzioterapeutem nebo ergoterapeutem. Dále je vyžadováno absolvování specializačního kurzu Příprava pro speciální činnost rehabilitačních pracovníků v metodice hiporehabilitace či Hiporehabilitace pod záštitou Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, nebo odborného kurzu pořádaného ČHS s názvem Hipoterapie. Kromě toho musí mít alespoň pětiletou praxi v oblasti hipoterapie (ČHS, 2015).

Vedoucí terapeut SPV pro psychoterapii pomocí koní (nyní HTP) musí být lékař se specializací v psychiatrii nebo klinický psycholog s dokončeným akreditovaným psychoterapeutickým výcvikem a minimálně pětiletou praxí v oblasti hiporehabilitace v psychiatrii. Vedoucím zdravotnickým pracovníkem může být všeobecná nebo psychiatrická sestra, případně zdravotně-sociální pracovník, který absolvoval kurz Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění na Masarykově univerzitě v Brně (ČHS, 2015).

Vedoucí instruktor SPV pro aktivity s využitím koní (nyní HPSP) musí mít pedagogické, sociální, zdravotně-sociální nebo zooterapeutické vzdělání, případně být psychologem, lékařem či jiným terapeutem s akreditovaným psychoterapeutickým výcvikem. Dále se vyžaduje taktéž absolvování kurzu Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění na Masarykově univerzitě nebo kurz ČHS s názvem Aktivity s využitím a minimálně pětiletá praxe v této oblasti (ČHS, 2015).

U SDH a RS musí být vedoucí terapeut hipoterapie fyzioterapeutem nebo ergoterapeutem a musí absolvovat specializovaný kurz pořádaný Národním centrem ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů nebo ČHS, jako tomu je u vedoucího terapeuta SPV pro hipoterapii. Pokud se terapeut zaměřuje na hipoterapii pro děti do 3 let, doporučuje se doplňující vzdělání v oblasti vývojové kineziologie (např. Vojtova metoda, Bobath koncept) a minimálně dvouletá praxe v dětské rehabilitaci (ČHS, 2015).

Vedoucí instruktor HPSP u SDH a RS musí mít vzdělání pedagogické, či vzdělání s pedagogickým minimem, sociální nebo zdravotně-sociální vzdělání, může být absolventem zooterapeutických oborů. Rovněž může být psychologem, lékařem nebo terapeutem s akreditovaným psychoterapeutickým výcvikem. Požadováno je také absolvování kurzu Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění na Masarykově univerzitě nebo kurzu Aktivity s využitím koní pod ČHS (ČHS, 2015).

Vedoucím terapeutem psychoterapie pomocí koní u SDH a RS může být lékař specializovaný na psychiatrii nebo klinický psycholog. Funkci vedoucího zdravotnického pracovníka hiporehabilitace může zastávat všeobecná nebo psychiatrická sestra či zdravotně-sociální pracovník s absolvovaným kurzem Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění na Masarykově univerzitě v Brně (ČHS, 2015).

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je provést komplexní charakteristiku a komparaci středisek doporučené hiporehabilitace na území Moravy.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Zjistit počet a strukturu středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě.
- 2) Zmapovat personální a materiální vybavení středisek.
- 3) Zjistit poskytované služby a obory hiporehabilitace.
- 4) Posoudit dostupnost, možnosti a služby středisek (nejen) pro klienty.

3.3 Úkoly práce

- 1) Seznámit se s odbornou literaturou týkající se hiporehabilitace a souvisejících specifik.
- 2) Vyhledat střediska doporučené hiporehabilitace na území Moravy.
- 3) Vytvořit anketu vlastní konstrukce.
- 4) Zajistit kontakty na vedoucí členy středisek doporučené hiporehabilitace.
- 5) Kontaktovat vedoucí členy středisek doporučené hiporehabilitace a vysvětlit postup při vyplňování ankety.
- 6) Vyhodnotit a porovnat data z ankety vlastní konstrukce.

4 METODIKA

4.1 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří střediska doporučené hiporehabilitace působící na území Moravy. Výzkumné šetření bylo realizováno ve spolupráci se středisky, která splňují kritéria ČHS a získala tak status SDH. Vedoucí pracovníci středisek byli osloveni za účelem získání informací o struktuře a financování středisek, personálním a materiálním vybavení, poskytovaných službách a oborech hiporehabilitace, dostupnosti, možnostech a nabídce služeb těchto středisek nejen pro klienty a jejich rodinné příslušníky.

K 1.4.2025 existuje 7 středisek doporučené hiporehabilitace, které provozují svou činnost na území Moravy, jsou jimi: EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., Centrum Kociánka, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Ryzáček z.s., Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava.

Do výzkumného souboru je zahrnuto i Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., které poskytuje služby velmi vysoké kvality, jsou členy Klinické zájmové skupiny Hipoterapie pod Uníí fyzioterapeutů a vzdělávací programy, workshopy i certifikované kurzy, které centrum pořádá, se těší velmi pozitivním recenzím a hodnocením. Dříve také disponovali statusem SDH, v současnosti již do této kategorizace nespádají.

Ačkoliv všechna oslovená střediska sdílejí společný status SDH, v mnoha ohledech se od sebe výrazně liší. Různorodost odpovědí lze do určité míry přičítat také odlišné vnitřní organizaci jednotlivých středisek, která se liší například právní formou či institucionálním ukotvením – některá fungují jako samostatné neziskové organizace, jiná jsou součástí školských nebo zdravotnických zařízení.

4.2 Metody sběru dat

Výzkumné šetření bylo provedeno formou ankety vlastní konstrukce. Anketa obsahovala 21 otázek, 1 otevřenou, 20 uzavřených – z toho 9 s možností uvést vlastní doplňující odpověď. Anketa byla koncipována s ohledem na časovou dostupnost respondentů, a proto byla většina otázek uzavřeného typu. Otevřeným otázkám bylo záměrně věnováno minimum prostoru, aby vyplnění dotazníku bylo co nejméně časově náročné. Otázky byly zaměřeny na praktické aspekty činnosti středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě.

V měsíci lednu roku 2025 byla zaslána žádost o vyjádření a schválení ankety vlastní konstrukce Etické komisi FTK UPOL. V následujícím měsíci téhož roku Etická komise FTK UPOL rozhodla o souhlasném stanovisku a anketa byla schválena pod jednacím číslem 26 / 2025.

4.3 Popis sběru dat

Na základě veřejně dostupných a aktualizovaných údajů byl sestaven seznam SDH působících na území Moravy. Vedoucím pracovníkům, uvedeným na webových stránkách jednotlivých středisek, byla v prosinci roku 2024 zaslána prostřednictvím e-mailové pošty žádost o spolupráci na bakalářské práci. Na začátku měsíce února roku 2025 byly rozeslány vedoucím pracovníkům žádosti o vyplnění on-line ankety. Počet středisek doporučené hiporehabilitace na území Moravy činí sedm. Vedoucí pracovníci všech sedmi středisek vyplnili anketu vlastní konstrukce. Souhlas o zařazení do výzkumného šetření vyjádřilo také Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., které bylo osloveno a následně zařazeno na základě prokazatelně vysoké kvality poskytovaných služeb. Šetření se zúčastnilo celkem 8 respondentů zastupujících střediska poskytující hiporehabilitaci na území Moravy. Vedoucí středisek byli předem obeznámeni s tím, že v případě zájmu jim budou výsledky výzkumného šetření poskytnuty. Vzhledem k tomu, že se výzkumného šetření zúčastnila všechna SDH (ke dni 1.4.2025) působící na tomto území, byl původní název bakalářské práce Srovnání vybraných středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě upraven tak, aby lépe vystihoval skutečný rozsah a význam provedeného výzkumného šetření. V případě technických problémů s vyplněním dotazníku nebo v situacích, kdy bylo potřeba některé otázky upřesnit či doplnit, byly chybějící nebo nejasné informace získány prostřednictvím telefonického hovoru či e-mailové komunikace s některými respondenty.

4.4 Způsob vyhodnocení

Data z výzkumného šetření byla zpracována pomocí on-line nástroje survio.com. Následně byla pro zajištění vyšší přehlednosti a srozumitelnosti převedena do sloupcových grafů a tabulek, které vizuálně znázorňují rozložení odpovědí napříč jednotlivými středisky a doplňují tak kapitolu Výsledky, části, která se věnuje popisu odpovědí jednotlivých středisek.

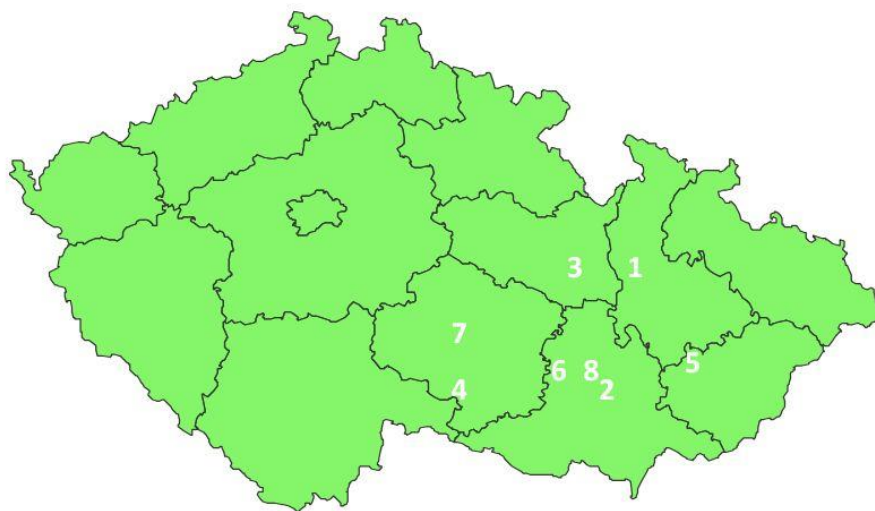
5 VÝSLEDKY

5.1 Seznam zúčastněných středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

1. Ryzáček z.s.
2. EPONA z.s.
3. Bonanza Vendolí, z. ú.
4. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.
5. SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž
6. Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov
7. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava
8. Centrum Kociánka

Obrázek 2

Mapa sídel středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

Seznam zúčastněných středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

1. Původně občanské sdružení **Ryzáček** bylo založeno v roce 2006 a od počátku se zaměřuje na hiporehabilitaci jak pro děti, tak dospělé. V roce 2008 začali pracovat s individuálními klienty a vybudovali venkovní jízďárnu, v dalších letech se jejich činnost rozrostla o významné projekty jako například „S koněm v srdci“, „Můj přítel kůň“ nebo „Čarovná síla koně, který byl například zaměřený na hipoterapii a aktivity s využitím koní pro znevýhodněné děti a dospělé osoby. V roce 2016 došlo podle zákona k přeměně občanského sdružení na Ryzáček, z.s. V roce 2017 vznikla spolupráce s Fakultou tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, kdy studentům Aplikovaných pohybových aktivit a fyzioterapie umožnili absolvovat odbornou praxi. Spolek Ryzáček je členem ČHS a splňuje požadavky pro status SPV a SDP pro hipoterapii a psychoterapii pomocí koní (Ryzáček, n.d.).

2. Spolek **EPONA z.s.**, vznikl v roce 1999 díky iniciativě skupiny dobrovolníků v čele s Vandou Caskovou. Od začátku se zaměřuje na hiporehabilitaci a nabízí ji jako součást komplexní péče o osoby se zdravotním znevýhodněním. Součástí spolku je sportovní oddíl paravoltiže. Od roku 2007 sídlí EPONA v Hostěnicích u Brna, kde využívá bezbariérový areál a pracuje v přírodní krajině poblíž Moravského krasu. EPONA získala v roce 2012 status SPV a v roce 2015 ocenění SDH, disponují zkušeným týmem odborníků s dlouholetou praxí v hipoterapii. Hipoterapie probíhá celoročně, přizpůsobuje se potřebám klientů i odpočinkovým obdobím pro jejich koně, kteří jako vůbec první úspěšně složili specializační zkoušky pro hiporehabilitaci v České republice (EPONA, n.d.).

3. **Bonanza Vendolí, z. ú.** je nestátní nezisková organizace působící v regionu Svitav. Vznikla z potřeby nabídnout dětem bezpečné prostředí, ve kterém je vztah mezi pracovníky a klienty postaven na respektu a důvěře. Na základě propojení dlouholeté sociální práce a práce s koňmi byla v roce 2004 založena jako občanské sdružení, později transformovaná na zapsaný ústav. Postupně se organizace zaměřila na prevenci a včasné odhalování sociálně patologických jevů ve spolupráci se školami a orgány sociálně-právní ochrany dětí. V současnosti provozuje tři sociální služby, z nichž Prevence s Bonanzou využívá metodu hiporehabilitace pro práci s dětmi a mládeží v obtížných životních situacích (Bonanza Vendolí, n.d.).

4. **Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.** je nezisková organizace působící v Bohuslavicích u Telče, která se od roku 2012 věnuje léčbě a podpoře dětí se speciálními potřebami prostřednictvím hipoterapie a dalších terapeutických metod. Hlavní činností centra jsou týdenní hiporehabilitační pobyty, během nichž děti absolvují intenzivní terapii s využitím pohybu koňského hřbetu, canisterapii, muzikoterapii a další aktivity v přírodě. Centrum klade důraz na individuální přístup, vysoký standard péče o zvířata a také výzkum a výuku v oblasti

hiporehabilitace. Zásluhou akreditace Ministerstva zdravotnictví ČR, kterou Mirákl má jako jediná organizace v ČR, pořádají certifikovaný kurz s názvem Hipoterapie u DMO, který absolventovi umožňuje vykonávat hipoterapii jako fyzioterapeutickou metodu (Centrum hiporehabilitace Mirákl, o.p.s., n.d.).

5. **SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž** se zaměřuje se na využití HPSP a nabízí studentům praktické zkušenosti v oblasti práce s koňmi a hipoterapie. Ve 3. ročníku mohou studenti absolvovat kurz Vodiče hiporehabilitace. Středisko disponuje vlastními koňmi i učebnou pro hiporehabilitaci. Služby Juráška v současnosti využívají i děti se zdravotním znevýhodněním na ortopedickém vozíku (Tauferova střední odborná škola veterinární, n.d.).

6. **Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov** se zaměřuje na HPSP, pararezuru a nabízí programy pro děti i dospělé s různými typy zdravotního postižení či znevýhodnění. Součástí jejich aktivit jsou ponyškolička, trikové ježdění, paravoltiž, příměstské tábory s jezdeckým zaměřením i tábory paravoltiže (Hiporehabilitace Domašov, n.d.).

7. **Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava** vznikl v roce 1999 a provozuje hiporehabilitační program, který je určen klientům nemocnice a zahrnuje individuální i skupinové terapie zaměřené na HTFE, HPSP a kontaktní terapii. Zookoutek disponuje statutem SPV a SDH. Aktuálně mají 4 koně pro hiporehabilitaci. Zvířata jsou využívána pod sedlem, v zápřahu a při psychomotorických hrách, které podporují senzomotorické, psychomotorické a sociomotorické dovednosti klientů (Psychiatrická nemocnice Jihlava, n.d.).

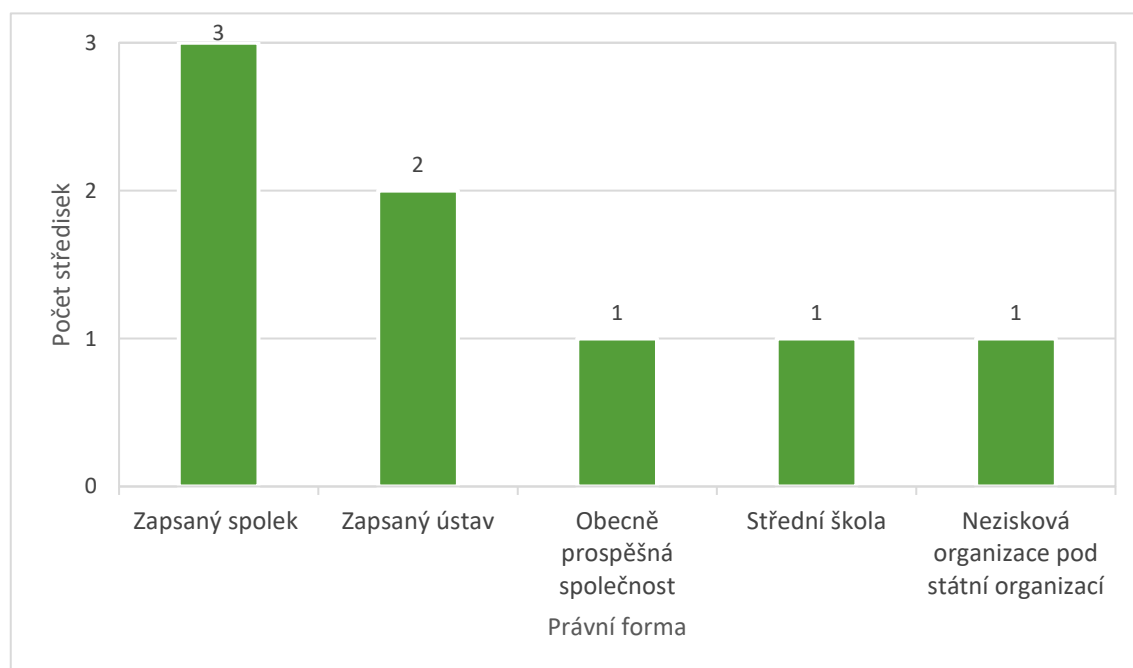
8. **Centrum Kociánka** v Brně nabízí ambulantní formu hiporehabilitace i animoterapii s menšími zvířaty jako součást komplexní péče o osoby se zdravotním postižením. V rámci programu se klienti podílejí na péči o zvířata a terapie využívá pozitivního působení na psychiku prostřednictvím zážitku z jízdy. Hiporehabilitace je zde prostředkem ke zlepšení zdravotního stavu klientů (Centrum Kociánka, n.d.).

5.2 Právní forma středisek

Právní forma jednotlivých středisek ovlivňuje jejich fungování, financování i organizační možnosti. Pro pochopení fungování jednotlivých středisek je zásadní zohlednit rozdíly mezi neziskovými organizacemi a například středisky zřizovanými při zdravotnických zařízeních, které mohou určovat rozsah i charakter poskytované hiporehabilitační péče.

Obrázek 3

Právní forma středisek

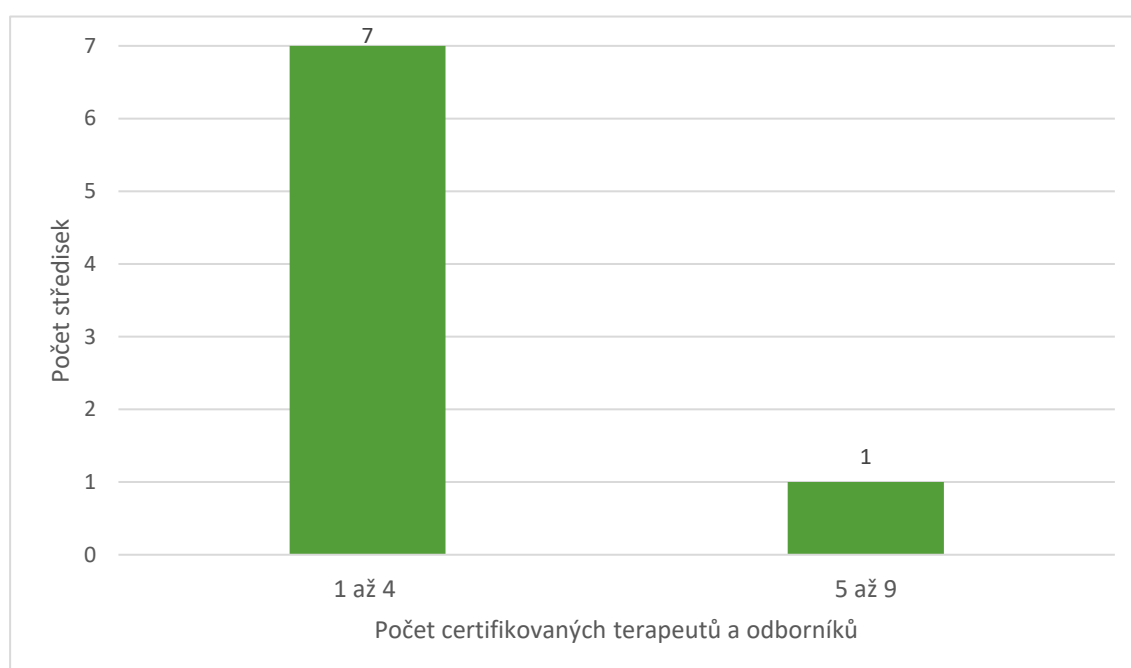
Z grafického znázornění vyplývá, že nejčastější právní formou dotazovaných středisek je zapsaný spolek – EPONA z.s., Ryzáček z.s. a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov. Bonanza Vendolí, z. ú. a Centrum Kociánka mají právní formu zapsaného ústavu. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. je registrováno jako obecně prospěšná společnost, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž funguje v rámci školské instituce, konkrétně střední školy. Zastoupena je také forma neziskové organizace pod státní organizací, konkrétně v rámci Zookoutku Psychiatrická nemocnice Jihlava.

5.3 Počet certifikovaných terapeutů nebo odborníků v hiporehabilitaci

Personál, podílející se na hiporehabilitaci, může zahrnovat kromě terapeutů i širší okruh pracovníků, jako jsou ošetřovatelé koní či asistenti v hiporehabilitaci. V tomto případě je však pozornost věnována pouze odborníkům s odpovídající certifikací nezbytnou v rámci služeb SDH, jejichž počet může poskytovat představu o (nejen) kapacitních možnostech jednotlivých středisek.

Obrázek 4

Počet certifikovaných terapeutů nebo odborníků v hiporehabilitaci

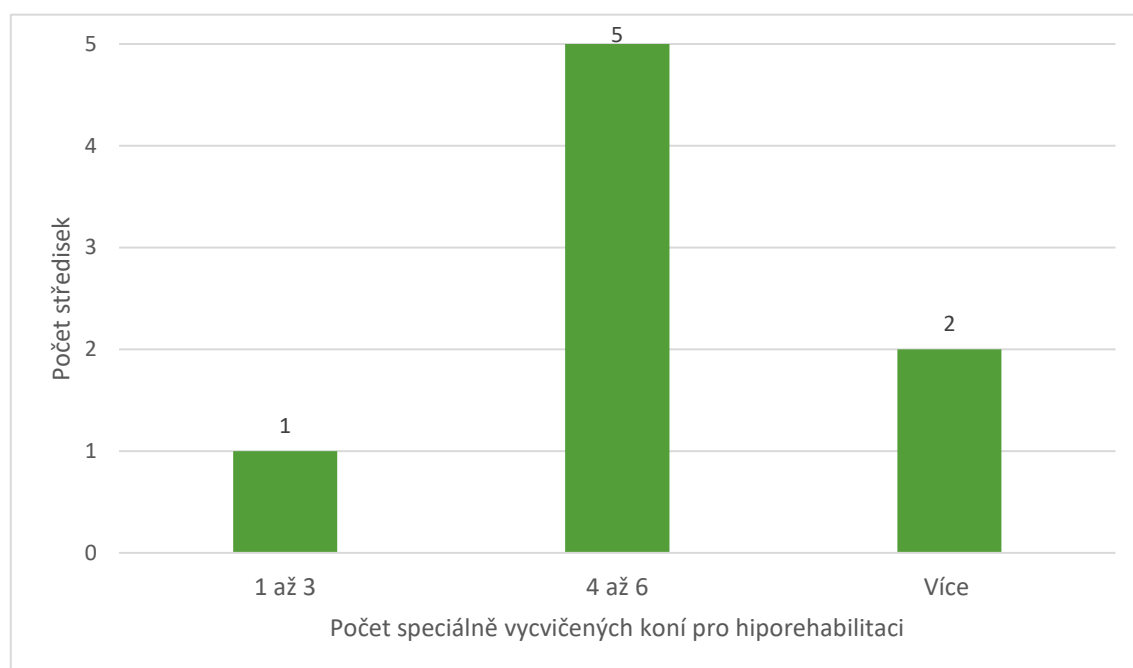
Z údajů uvedených v grafu vyplývá, že sedm z osmi oslovených středisek uvedlo, že v současné době v jejich zařízení působí 1 až 4 certifikovaní terapeuti nebo odborníci v oblasti hiporehabilitace. Centrum Kociánka a Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava upřesnili, že v jejich středisku působí 1 certifikovaný terapeut. Pouze Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. uvedlo vyšší počet odborného personálu, konkrétně v rozmezí 5 až 9 osob. Žádné z dotazovaných středisek neuvedlo více než 9 certifikovaných odborníků.

5.4 Počet speciálně vycvičených koní pro hiporehabilitaci

Počet využívaných koní vždy vychází z individuálních potřeb daného střediska, jeho zaměření a možností personálního, finančního i prostorového zajištění. Tento počet může ovlivnit provozní kapacitu a napomoci porozumět, v jakém rozsahu mohou být hiporehabilitační služby poskytovány.

Obrázek 5

Počet speciálně vycvičených koní pro hiporehabilitaci

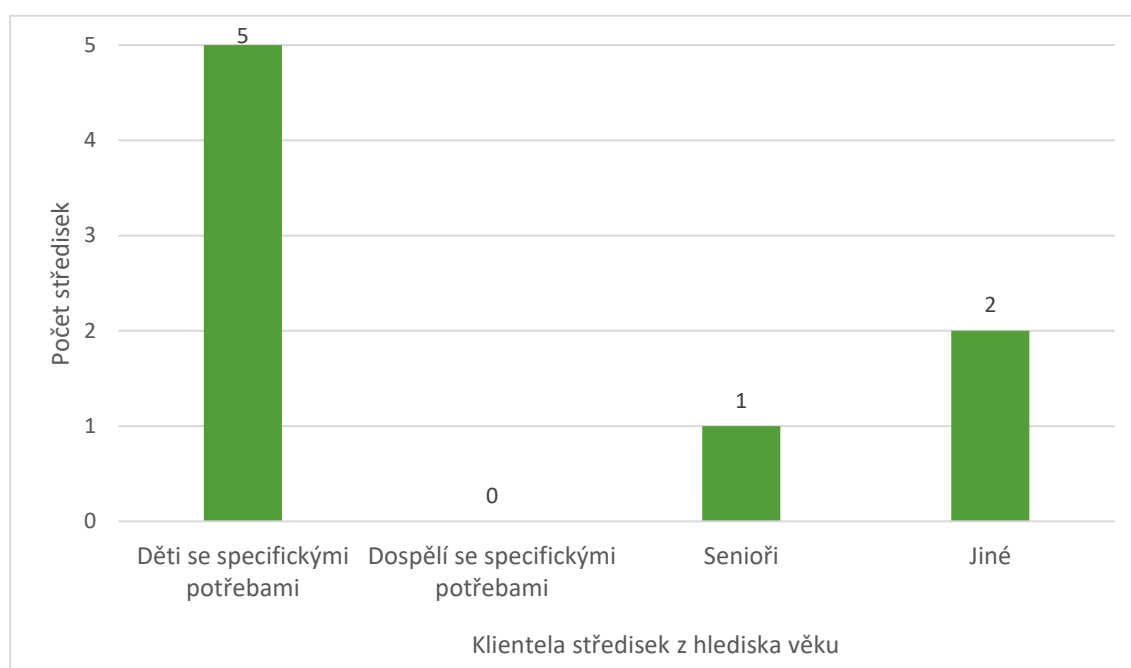
Hodnotu 1 v prvním sloupci grafu představuje SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, které uvedlo, že má k dispozici 1 až 3 speciálně vycvičených koní pro hiporehabilitaci. EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava a Ryzáček z.s. uvedli, že mají k dispozici 4 až 6 koní. Dvě střediska disponují více než šesti koňmi, a to Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov.

5.5 Charakteristika klientely středisek

Přehled věkových kategorií a skupin osob se specifickými potřebami slouží k přiblížení toho, který typ klientů využívá nejčastěji služeb jednotlivých středisek. Tyto informace neoznačují výhradní zaměření středisek, ale zachycují jejich nejčastější praxi.

Obrázek 6

Nejčastější cílové skupiny z hlediska věku využívající služeb středisek

Graf (obrázek 6) zachycuje jako nejčastěji uváděnou cílovou skupinou z hlediska věku děti se specifickými potřebami, které jako hlavní skupinu své klientely označilo Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., střediska EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Ryzáček z.s. Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov uvedlo, že z hlediska věku tvoří nejčastější skupinu jejich klientely senioři. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava uvedli, že cílovou skupinu nelze jednoznačně vymezit, neboť věkové rozpětí jejich klientely se pohybuje od 15 do 80 let. V individuálních případech jsou schopni přijmout i klienta mladšího 18 let, zejména v situacích, kdy jiná zařízení nemají volnou kapacitu. Podobně i Centrum Kociánka ve své odpovědi upřednostnilo konkrétní věkové vymezení klientely, kterou tvoří osoby ve věku od 2 měsíců do 44 let.

Tabulka 1*Skupiny osob se specifickými potřebami využívající služeb středisek nejčastěji*

Název střediska	Skupiny osob se specifickými potřebami využívající služeb střediska nejčastěji
Ryzáček z.s.	Osoby s tělesným a mentálním postižením, osoby s logopedickými vadami, osoby s poruchami chování
EPONA z.s.	Osoby s tělesným, mentálním, zrakovým, sluchovým postižením, osoby s dlouhodobým onemocněním, osoby s kombinovanými vadami
Bonanza Vendolí, z. ú.	Osoby s poruchami chování a osoby v nepříznivé sociální situaci
Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.	Osoby s tělesným a mentálním postižením
SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž	Osoby s tělesným, mentálním, zrakovým postižením, osoby s dlouhodobým onemocněním, osoby s logopedickými vadami, osoby s poruchami chování
Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov	Osoby s tělesným, mentálním, zrakovým, sluchovým postižením, osoby s dlouhodobým onemocněním, osoby s poruchami chování
Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava	Osoby s duševním onemocněním či závislostmi
Centrum Kociánka	Osoby s kombinovaným postižením

Za účelem lepší přehlednosti byla vytvořena Tabulka 1, která uvádí nejčastěji zastoupené skupiny osob se specifickými potřebami, jimž jednotlivá střediska poskytují hiporehabilitační péči. Služby Zookoutku Psychiatrické nemocnice Jihlava využívají pouze jejich pacienti, nejčastěji tedy osoby s duševním onemocněním a závislostmi. Centrum Kociánka specifikovalo jako nejčastější klienty osoby s kombinovaným postižením. Klientelou SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž jsou osoby s tělesným postižením, mentálním postižením, zrakovým postižením, s poruchami chování, s dlouhodobým onemocněním a osoby s logopedickými

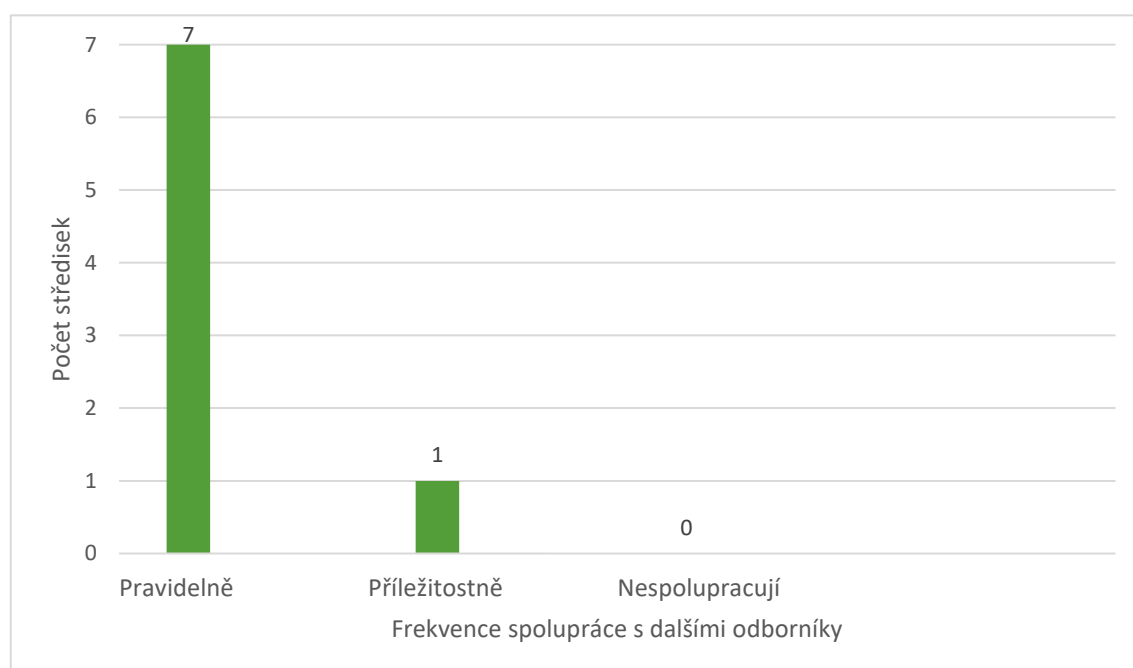
vadami. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. uvedlo osoby s tělesným a mentálním postižením. Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov uvedlo osoby s tělesným postižením, mentálním postižením, zrakovým i sluchovým postižením, s poruchami chování a s dlouhodobým onemocněním. EPONA z.s. uvedla osoby s tělesným, mentálním, zrakovým a sluchovým postižením, osoby s dlouhodobým onemocněním a kombinovaným postižením. Bonanza Vendolí, z. ú. nejčastěji pracuje s osobami s poruchami chování a zároveň uvedla osoby v nepříznivé sociální situaci jako specifickou cílovou skupinu. Ryzáček z.s. uvedl osoby s tělesným a mentálním postižením, osoby s logopedickými vadami a osoby s poruchami chování.

5.6 Odborná spolupráce v rámci přípravy a průběhu hiporehabilitace

Spolupráce s dalšími odborníky představuje důležitou součást komplexního přístupu k hiporehabilitaci. Zjištěné údaje přibližují míru mezioborové spolupráce, která může ovlivňovat kvalitu i průběh poskytovaných služeb.

Obrázek 7

Frekvence spolupráce s dalšími odborníky na přípravě a průběhu hiporehabilitace

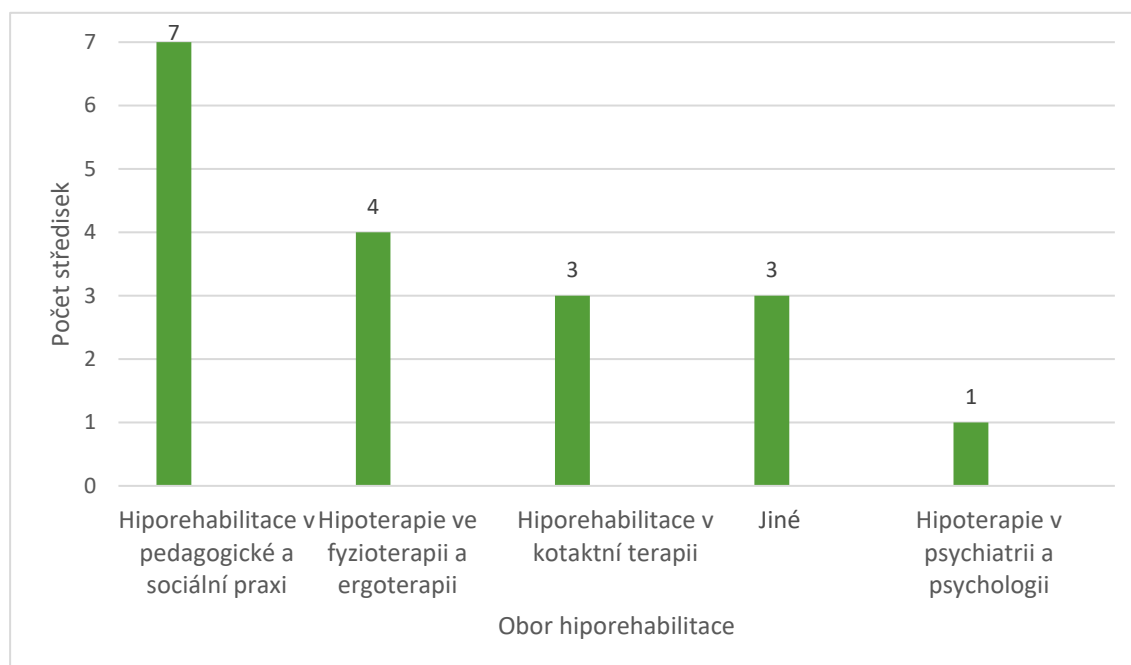
Jak znázorňuje graf, pravidelnou spoluprací s dalšími odborníky, jako jsou lékaři či fyzioterapeuti, uvedlo sedm z osmi zapojených středisek, a to v rámci přípravy nebo samotného průběhu hiporehabilitace. SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž pak s odborníky spolupracuje příležitostně.

5.7 Nabídka oborů hiporehabilitace a specializace středisek

Informace o oborech hiporehabilitace, poskytovaných jednotlivými středisky, přibližuje jejich odborné zaměření i rozsah kvalifikace, vzhledem k tomu, že každý obor vyžaduje certifikovaný personál i speciálně vycvičené koně. Součástí zjišťování bylo rovněž to, zda se střediska na některý z oborů přímo specializují. Tyto údaje mají význam zejména pro klienty a jejich rodiny při rozhodování o výběru střediska, které nabízí konkrétní obor hiporehabilitace odpovídající jejich potřebám.

Obrázek 8

Nabídka oborů hiporehabilitace středisek

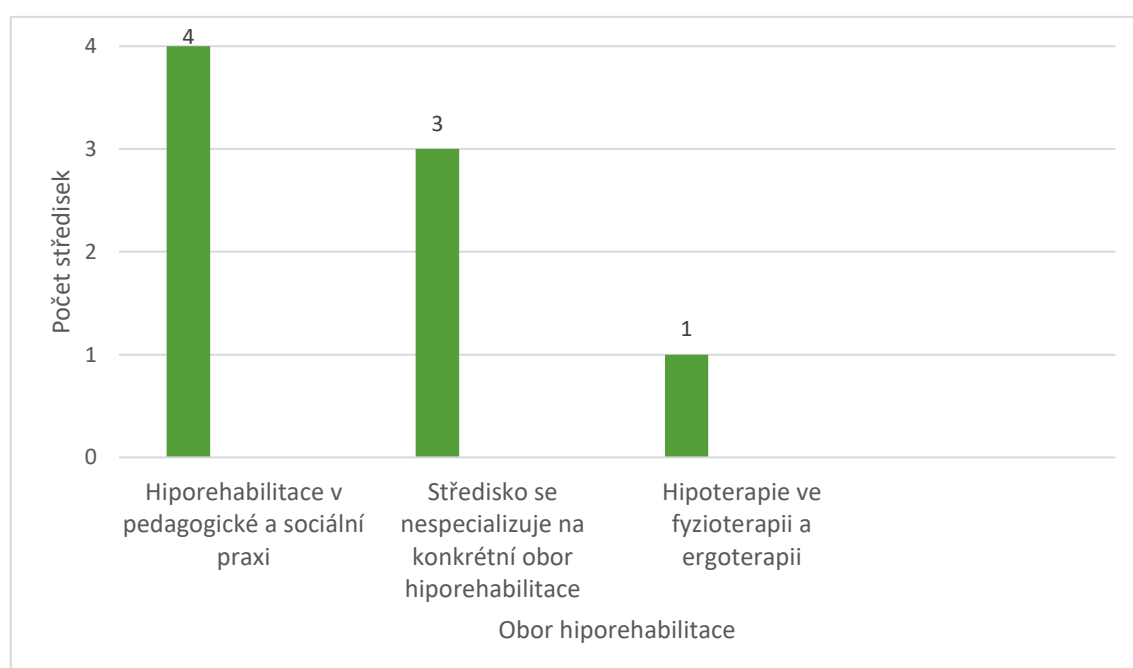
Poznámka. Respondenti (vedoucí středisek) mohli u této otázky zvolit více možností, proto součet odpovědí neodpovídá celkovému počtu středisek.

Z grafu vyplývá, že většina zapojených středisek poskytuje více než jeden obor hiporehabilitace. Nejčastěji zastoupeným oborem byla HPSP, kterou poskytuje konkrétně Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava, Centrum Kociánka, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov, EPONA z.s., Ryzáček z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., které ve své odpovědi uvedlo, že HPSP nevnímá jako samostatnou službu, ale jako metodu práce, kterou využívá při realizaci sociální práce s klienty, a to v kombinaci s dalšími

metodami sociální práce. HTFE nabízí čtyři střediska – Centrum Kociánka, Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., EPONA z.s. a Ryzáček z.s. KT poskytují čtyři střediska – Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava, Centrum Kociánka, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a Bonanza Vendolí, z. ú. HTP zařazuje do své nabídky Centrum Kociánka. V kategorii „Jiné“ doplnili pak Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava formu zápřahu, při němž se klient pasivně veze, EPONA z.s. parajezdeckví a Bonanza Vendolí, z. ú. sociální programy.

Obrázek 9

Specializace středisek na konkrétní obor hiporehabilitace

Nejčastěji je zastoupená, jak je z grafu patrné, HPSP, na níž se specializují střediska Bonanza Vendolí, z. ú., Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž a Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava. Střediska Ryzáček z.s. a EPONA z.s. se nesespecializují na konkrétní obor hiporehabilitace. Centrum Kociánka ve své odpovědi uvedlo, že se nesespecializuje na jednu konkrétní oblast hiporehabilitace, neboť jednotlivé obory jsou vzájemně provázané a vždy záleží na individuálních potřebách konkrétního klienta. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. uvedlo specializaci na obor HTFE.

5.8 Doplnkové programy středisek hiporehabilitace

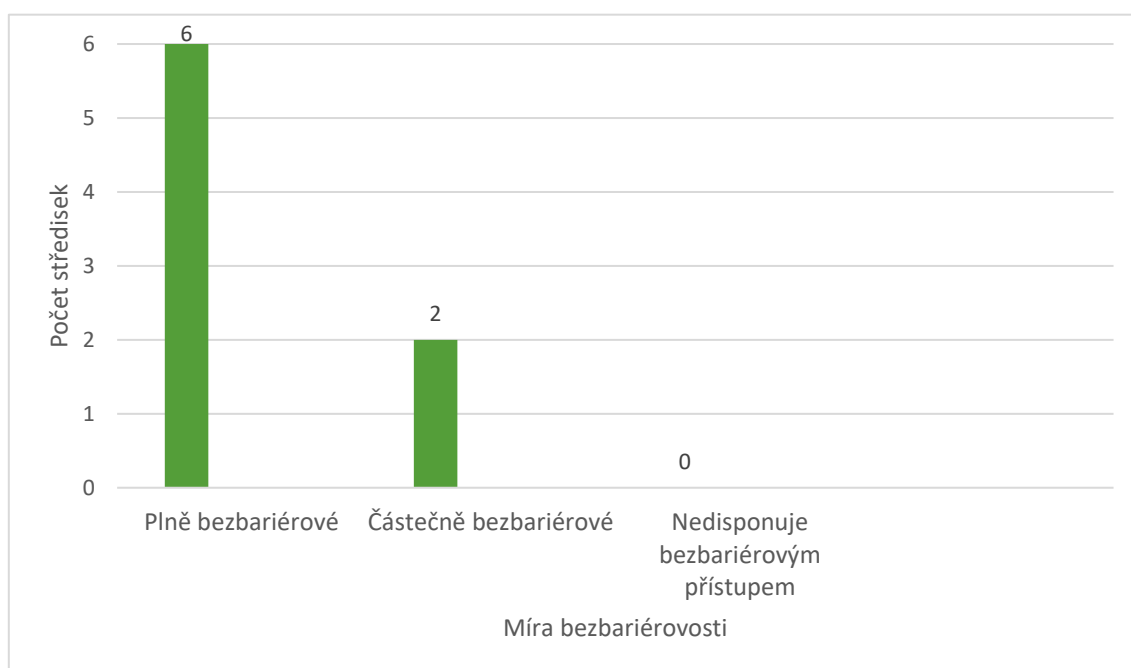
Sedm z osmi středisek nabízí kromě samotných oborů hiporehabilitace také doplňkové programy, které rozšiřují spektrum služeb poskytovaných klientům. SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, vzhledem k tomu, že se jedná o SDH v rámci střední školy, další doplňkové programy nenabízí. Centrum Kociánka nabízí interaktivní programy, tábory. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava nabízí svým klientům edukační programy na odděleních, které se vztahují k hipoterapii a koním, při kterých využívají i časopisy a CD s výukovými materiály. EPONA z.s. nabízí paravoltiž, tábory včetně příměstských, akce pro rodiny s dětmi jako je Kouzelný les, Živý betlém – jedná se o komunitní programy pro rodiny s dětmi včetně těch, které pečují o děti se specifickými potřebami. Ryzáček z.s. nabízí volnočasové kroužky u koní, veřejné akce (Pejskohrátky, Hobbyhorsing, Den otevřených dveří, Den Země, Stezka odvahy, den pro rodiče, akce pro školy a stacionáře), dále pak příměstské tábory, praxe pro studenty a vzdělávací programy. Bonanza Vendolí, z. ú. nabízí programy v sociální oblasti – výcvik sociálních dovedností K sobě blíž, navazující program K sobě ještě blíž, program Rodina SPOLU, program Učení je fajn. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov nabízené doplňkové programy přímo neuvedli – pouze jen, že je poskytují.

5.9 Bezbariérovost a přizpůsobení středisek provozním podmínkám

Z hlediska praxe je důležité, zda střediska disponují bezbariérovým přístupem a zda jsou uzpůsobena k poskytování služeb i za nepříznivého počasí, například krytými venkovními i vnitřními prostory – mohou mít zásadní vliv na dostupnost a kontinuitu péče.

Obrázek 10

Míra bezbariérovosti středisek hiporehabilitace

Dle grafu plným bezbariérovým přístupem disponují Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. a střediska EPONA z.s., Centrum Kociánka, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Ryzáček, z.s., Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava. Bonanza Vendolí, z. ú. a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov uvedli, že bezbariérovým přístupem disponují částečně.

Sedm z osmi středisek také uvedlo, že disponují zázemím pro práci za nepříznivých klimatických podmínek (např. krytou jízdnou, společenskou místností). Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava využívají krytý padok, venkovní prostor sloužící pro pohyb koní. Centrum Kociánka uvedlo, že obdobným zázemím nedisponují.

5.10 Zázemí středisek pro klienty a jejich rodiny

Rozšiřující nabídka zázemí a vybavení určených pro klienty a jejich rodiny představuje významný faktor poskytovaných služeb jednotlivých středisek. Přehled doplňkového zázemí je relevantní z hlediska komfortu, dostupnosti, ale také z hlediska celkové zkušenosti klienta s poskytovanou hiporehabilitační péčí.

Tabulka 2

Zázemí středisek poskytované klientům a jejich rodinám

Název střediska	Poskytované zázemí
Ryzáček z.s.	Herna, sprcha, venkovní posezení
EPONA z.s.	Čekárna, herna, sprcha, venkovní posezení, šatna, bezbariérové parkoviště
Bonanza Vendolí, z. ú.	Čekárna, herna, venkovní posezení, šatna, dětský koutek
Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.	Čekárna, herna, sprcha, venkovní posezení, šatna, dětský koutek, relaxační zóna
SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž	Herna
Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov	Venkovní posezení
Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava	Není uzpůsobeno pro rodiny – rodiny nenavštěvují jednotky hiporehabilitace
Centrum Kociánka	Venkovní posezení, dětský koutek, relaxační zóna, klubovna

Za účelem zvýšení přehlednosti byla vytvořena Tabulka 2, v níž jsou u jednotlivých středisek uvedena konkrétní zázemí, kterými disponují a která svým klientům a jejich rodinám poskytují. Nejčastěji zmiňovaným je venkovní posezení, které je dostupné v šesti střediscích – konkrétně v Centru Kociánka, Centru hiporehabilitace Mirákl o.p.s., Středisku doporučené

hiporehabilitace, SPV a centru přípravy hiporehabilitačních koní - Jitka Bednářová Smíšková Domašov, EPONA z.s., Bonanze Vendolí, z. ú. a Ryzáčku z.s. Hernu jako součást svého zázemí nabízí pět středisek: SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú. a Ryzáček z.s. Tři střediska uvedla, že mají k dispozici čekárnu – Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., EPONA z.s. a Bonanza Vendolí, z. ú. Sprchou disponují Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., EPONA z.s. a Ryzáček z.s. Tato tři střediska zároveň uvedla i dostupnost šaten. Dětský koutek uvedli jako součást svého zázemí Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., Bonanza Vendolí, z. ú. a Centrum Kociánka. Relaxační zónu pak nabízí Centrum Kociánka a Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

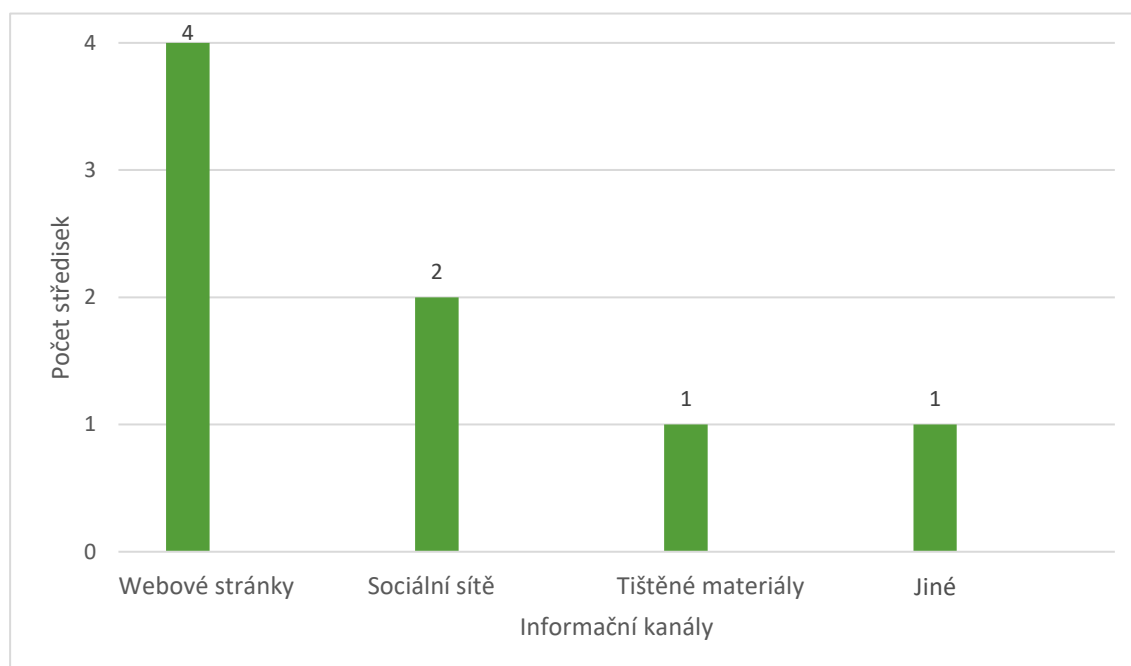
Mezi specifická zázemí, která uvedla jednotlivá střediska, patří například bezbariérové parkoviště (EPONA z.s.) či klubovna (Centrum Kociánka). Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava není uzpůsobený a nenabízí zázemí pro rodiny, neboť rodiny pacientů nenavštěvují jednotky hiporehabilitace.

5.11 Způsoby informování veřejnosti o službách středisek

Způsoby, jakými střediska informují veřejnost, umožňují potenciálním klientům a jejich rodinám získat základní představu o nabízených službách. Prostřednictvím webových stránek, sociálních sítí či jiných forem prezentace mohou nahlédnout do prostředí střediska, seznámit se s jejich činnostmi a lépe zhodnotit, zda odpovídá jejich potřebám.

Obrázek 11

Způsoby informování veřejnosti o službách středisek

Z grafu vyplývá, že nejčastějším způsobem informování veřejnosti o nabízených službách a programech jsou webové stránky, které využívají Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a EPONA z.s. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. a Ryzáček z.s. využívají sociální sítě. Centrum Kociánka uvedlo, že jako hlavní formu informování využívá tištěné materiály, které v jejich případě považují za dostačující vzhledem k dlouhodobě plné kapacitě a stabilní klientele. Bonanza Vendolí, z. ú. informuje o nabízených službách kombinací všech výše uvedených způsobů.

5.12 Spolupráce středisek na výzkumu a rozvoji metod hiporehabilitace

Sedm z osmi středisek aktivně spolupracuje s jinými středisky nebo organizacemi na výzkumu a rozvoji metod hiporehabilitace. Konkrétně Centrum Kociánka uvedlo, že pravidelně telefonují s jinými odborníky. Pouze Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava s jinými odborníky nespolupracují.

5.13 Zázemí středisek pro pořádání pobytových programů

Pět z osmi středisek nedisponují vlastním lůžkovým zázemím, a tudíž nejsou uzpůsobena pro pořádání pobytových akcí v místě jejich působení. Pouze tři střediska uvedla, že ubytovací kapacitu mají, jejich konkrétní kapacita se ale liší. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. má k dispozici počet lůžek v rozmezí 11–20. Bonanza Vendolí, z. ú. má k dispozici více než 20 lůžek a Centrum Kociánka má k dispozici konkrétně 35 lůžek. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava nepořádá pobytové programy.

5.14 Možnost vyzkoušení hiporehabilitace před zahájením pravidelné docházky

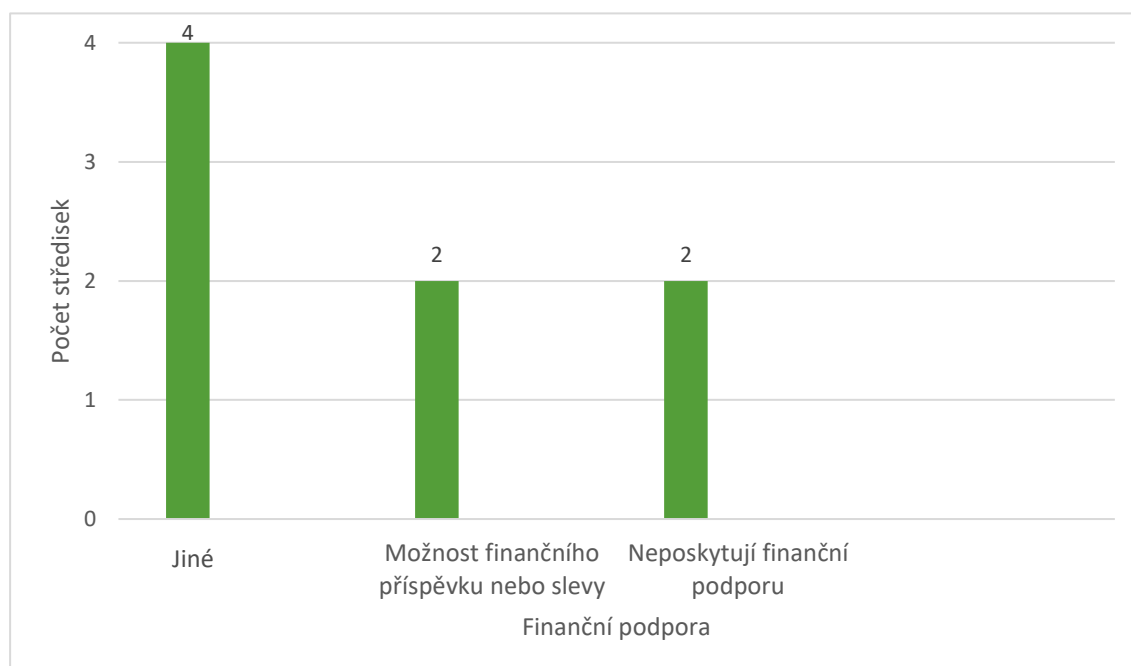
SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov, EPONA z.s. a Bonanza Vendolí, z. ú. nabízí zájemcům možnost zkušební lekce hiporehabilitace před rozhodnutím o pravidelném docházení. Centrum Kociánka a Ryzáček z.s. tuto možnost nenabízejí. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava poskytuje služby hiporehabilitace pouze pro své pacienty – možnost vyzkoušení tedy z principu nabízet nemohou.

5.15 Podpora pro klienty a jejich rodiny s finančními obtížemi

Informace o tom, zda střediska nabízejí podporu klientům a jejich rodinám v případě finančních obtíží ukazuje, jak mohou zařízení reagovat na individuální situaci svých klientů formou konkrétní pomoci či poradenství. Informace o podpoře jsou důležité i z pohledu rozhodování rodin s finančními obtížemi o využití hiporehabilitace.

Obrázek 12

Podpora pro klienty a jejich rodiny s finančními obtížemi

Z grafu je patrné, že přístup jednotlivých středisek k podpoře pro klienty a jejich rodiny s finančními obtížemi je nejednotný. Čtyři střediska uvedla možnost podpory formou „jiných“ variant. Centrum Kociánka pro klienty doporučuje a vyhledává rané péče, nadace. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. pomáhá rodičům zajistit financování ve spolupráci s nadacemi. EPONA z.s. nabízí možnost pomoci získat příspěvek u nadací. Bonanza Vendolí, z. ú. má v rámci sociálních služeb HPSP bezplatnou. Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a Ryzáček z.s. nabízí přímou možnost slev či finančních příspěvků pro rodiny s omezenými možnostmi. Žádnou formu finanční pomoci nenabízí SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava – vyplývá to z povahy jejich právní formy.

5.16 Dostupnost hiporehabilitačních služeb z hlediska čekací doby

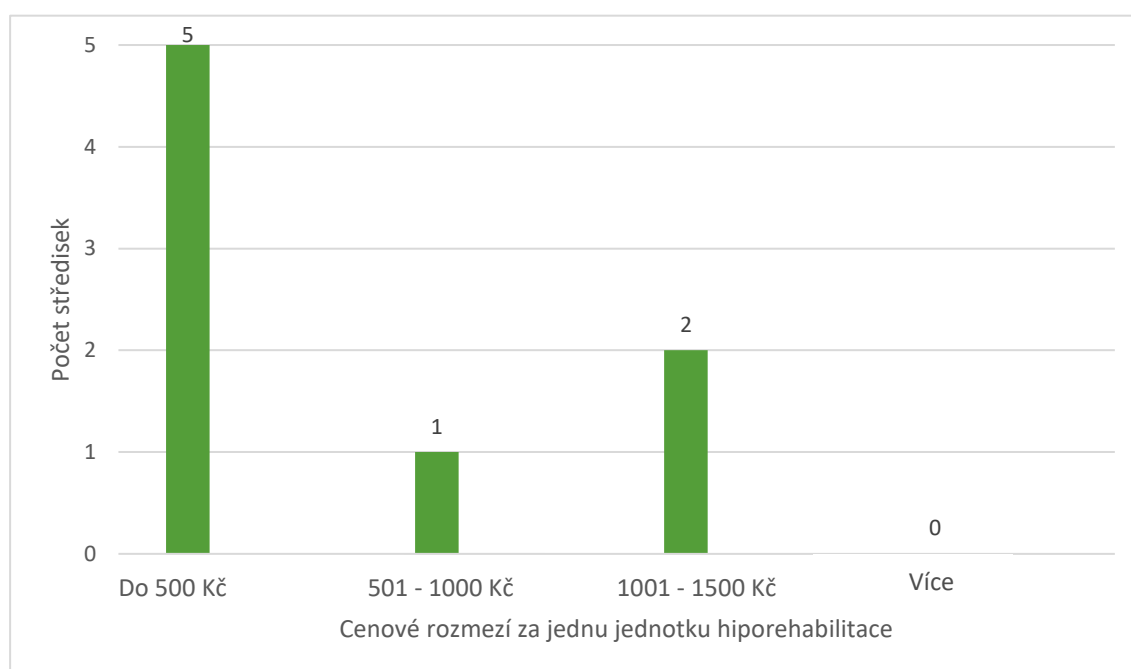
Průměrná čekací doba na zahájení hiporehabilitace pro nové klienty se u dotazovaných středisek pohybuje do 1 měsíce nebo více než 3 měsíce, přičemž tyto dvě odpovědi byly zastoupeny rovnoměrně (po 4 odpovědích). Žádné středisko neuvedlo čekací dobu v rozmezí 1–3 měsíce. SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov, Bonanza Vendolí, z. ú. uvedli čekací dobu do 1 měsíce, Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava pro své nové pacienty uvedli čekací dobu taktéž do 1 měsíce. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., EPONA z.s. a Ryzáček z.s. uvedli čekací dobu delší jak 3 měsíce. Centrum Kociánka upřesnilo čekací dobu půl roku až jeden rok. Pokud jde ale o mladého pacienta, pacienta v rané péči nebo pacienta čerstvě po úraze, jsou přijati přednostně.

5.17 Stanovené ceny za jednotky hiporehabilitace

Informace o stanovených cenách za jednotky hiporehabilitace poskytují přehled o tom, v jakém finančním rámci se mohou služby pohybovat. Tyto údaje mohou být užitečné pro klienty a jejich rodiny při orientaci v nabídce a plánování využití služeb.

Obrázek 13

Cena za jednu jednotku hiporehabilitace

Cena za jednu jednotku hiporehabilitace čtyřech středisek, znázorněných v grafu, činí maximálně 500 Kč, jsou jimi Centrum Kociánka, SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a EPONA z.s. Bonanza Vendolí, z. ú. uvedla cenové rozmezí 501–1000 Kč. Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. a Ryzáček z.s. mají stanovenou cenu v rozmezí 1 001–1500 Kč. Žádné neuvedlo cenu vyšší než 1 500 Kč. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava nemá stanovenou cenu za jednotku hiporehabilitace, protože je pro pacienty bezplatná.

6 DISKUSE

Na základě údajů získaných ve spolupráci s vedoucími pracovníky hiporehabilitačních středisek na Moravě bylo zjištěno, že nejčastější právní formou středisek doporučené hiporehabilitace na území Moravy je zapsaný spolek. Tuto formu měly tři z osmi zkoumaných zařízení. Dvě střediska fungují jako zapsaný ústav a jedno jako obecně prospěšná společnost. Jeden z respondentů uvedl, že středisko funguje v rámci školské instituce, konkrétně střední školy, a jedno je součástí státní organizace – psychiatrické nemocnice.

Ve výzkumném šetření Svobodové (2014), kterého se zúčastnilo 18 hiporehabilitačních center z České a Slovenské republiky, výsledky vykazovaly výraznou převahu jedné typové struktury. Konkrétně 72 % center (13 respondentů) uvedlo, že jejich zřizovatelem je občanské sdružení. Dále 11 % (2 centra) bylo zřízeno při jezdeckém klubu, stejný podíl tvořily neziskové organizace (11 %, opět 2 respondenti) a v 6 % případů (1 respondent) se jednalo o zařízení zřízené Ministerstvem zdravotnictví.

Je však nutné upozornit, že právní forma občanské sdružení, uváděná ve výzkumu Svobodové (2014), byla s účinností od 1. ledna 2014 v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) transformována na právní formu zapsaný spolek (Česká republika, 2012). Z tohoto důvodu lze konstatovat, že v obou šetřeních – jak v této práci, tak ve výzkumu Svobodové – figuruje zapsaný spolek jako nejčastější forma právního uspořádání hiporehabilitačních středisek.

Výzkumné šetření se dále zaměřilo na personální obsazení. V sedmi střediscích z osmi pracují 1 až 4 certifikovaní terapeuti nebo odborníci v oblasti hiporehabilitace. Pouze jedno středisko uvedlo vyšší počet odborného personálu – 5 až 9 terapeutů. Spolupráce s odborníky mimo stálý tým je ve střediscích běžně realizována – sedm z dotázaných středisek uvedlo, že pravidelně spolupracují s jinými odborníky při přípravě nebo průběhu hiporehabilitace. Pouze jedno středisko uvedlo, že tato spolupráce probíhá příležitostně. Pět z osmi středisek disponuje 4 až 6 speciálně vycvičenými koňmi určenými pro hiporehabilitaci. Dvě zařízení disponují více než šesti koňmi a jedno středisko má k dispozici jen 1 až 3 koně.

Výsledky ankety vlastní konstrukce rovněž ukazují, že většina středisek pracuje se širokou škálou klientů, přičemž nejčastěji uvedené byly skupiny osoby s tělesným a mentálním postižením, osoby s poruchami chování (tyto skupiny klientů uvedlo 5 středisek). Tři střediska uvádějí také klienty se zrakovým postižením a dlouhodobým onemocněním. Dvě střediska označila skupiny osob se sluchovým postižením a logopedickými vadami. Taktéž dvě střediska doplnila osoby s kombinovaným postižením a jedno osoby v nepříznivé sociální situaci. Z hlediska věku označilo pět středisek jako skupinu, která využívá služeb hiporehabilitace

nejčastěji, děti se specifickými potřebami. Zbýlá střediska uvedla kombinaci dětí a dospělých se specifickými potřebami či seniory.

Skladbu cílové skupiny klientů popisuje také výzkumné šetření Křížové (2018), které cílilo na pracovníky hiporehabilitačních center v rámci celé České republiky, jež označili skupiny klientů, které využívají jejich služeb nejčastěji. Nejčastěji uváděným zdravotním postižením klientů byla lehká vývojová porucha intelektu (96 %), následovaná tělesným postižením (89 %) a poruchami chování (80 %). Mezi další častěji zmiňované diagnózy patřila středně těžká vývojová porucha intelektu (78 %) a mozková obrna (70 %). Významné zastoupení měly také kombinované vady a poruchy autistického spektra. Lze konstatovat, že pořadí tří nejčastějších cílových skupin – tedy osob s tělesným, mentálním postižením a s poruchami chování – zůstává v obou výzkumných šetření totožné.

Výsledky ankety vlastní konstrukce rovněž kolidují s odbornou literaturou, kde Müller et al. (2005) uvádí, že hipoterapie nachází uplatnění u širokého spektra osob se specifickými potřebami. Především je využívána u osob s dětskou mozkovou obrnou, poraněními centrální nervové soustavy, svalovými dysbalancemi, amputacemi končetin či skoliózou, což odpovídá skupinám osob s tělesným postižením identifikovaným ve výzkumném šetření této práce. Müller et al. (2005) však zároveň rozšiřují spektrum o další diagnózy, které v rámci šetřené této práce nebyly konkrétně zmíněny, jako je roztroušená skleróza, cystická fibróza či obezita.

Výzkumné šetření se zaměřilo také na nabídku jednotlivých hiporehabilitačních oborů a specializaci středisek. Nejčastěji uváděným oborem byla HPSP, kterou poskytuje 7 z 8 středisek. HTFE nabízí 4 střediska, zatímco KT poskytují 3 střediska a parajezdectví jedno středisko. HTP byla zastoupena taktéž v jednom případě. Z výsledků ankety vyplývá, že většina středisek nabízí více oborů hiporehabilitace, přičemž nejčastěji zastoupenou formou je HPSP.

Otázka specializace potvrdila, že čtyři střediska se zaměřují právě na HPSP, jedno středisko pak na HTFE. Tři střediska se na žádnou konkrétní oblast nespecializují. Všechna střediska pracují s osobami se specifickými potřebami, z hlediska věku nejčastěji s dětmi. Méně zastoupeni jsou dospělí klienti nebo senioři.

Výzkumné šetření Křížové (2018), zaměřené na pracovníky hiporehabilitačních center, přináší také poznatky o konkrétních službách, které oslovená zařízení svým klientům poskytují. Z výsledků vyplývá, že 94 % zařízení nabízelo aktivity s využitím koní, 91 % poskytovalo hipoterapii a 26 % nabízelo psychoterapii pomocí koní. Ve čtvrtině případů byla rovněž zmíněna nabídka parajezdectví a menší část zařízení uváděla další doplňkové služby.

Při porovnání výsledků je však důležité zohlednit skutečnost, že od doby výzkumu Křížové došlo k aktualizaci odborné terminologie: výraz „hipoterapie“ je dnes chápán jako Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii, „aktivity s využitím koní“ odpovídají dnešní Hiporehabilitaci

v pedagogické a sociální praxi a „psychoterapie pomocí koní“ odpovídá současné Hipoterapii v psychiatrii a psychologii. Pořadí nejčastěji uváděných oborů ve výzkumu Křížové tak odpovídá zjištěním této práce, kde rovněž dominovala HPSP, následovaná HTFE a HTP.

Z výsledků dostupnosti a nabídky zázemí vyplynulo, že sedm z osmi středisek jsou plně bezbariérová, jedno částečně bezbariérové a poskytují tak klientům a jejich rodinám přizpůsobené prostředí. Sedm středisek uvedlo, že jejich prostory jsou uzpůsobeny pro poskytování služeb hiporehabilitace za nepříznivého počasí, jako je déšť. Jedno středisko takto uzpůsobeno není.

Výsledky tohoto výzkumného šetření lze hodnotit jako velmi pozitivní ve srovnání s výzkumným šetřením Svobodové (2014), které analyzovalo situaci ve vybraných hiporehabilitačních centrech v České a Slovenské republice. Z celkového počtu 18 respondentů uvedlo 11 center (tj. 61 %), že v případě nepříznivého počasí mohou využít krytou jízďárnu.

Také standardy popsané v literatuře Müller et al. (2014) doporučují, aby zařízení poskytující hiporehabilitaci byla plně bezbariérová a vybavená zázemím umožňujícím práci za každého počasí, včetně nástupní rampy, kryté jízďárny a odpovídajícího zázemí pro koně. Výsledky výzkumného šetření ukazují, že se většinu těchto doporučení daří v praxi naplňovat.

Nejčastěji zmiňovaným doplňkovým zázemím pro klienty a jejich rodiny bylo venkovní posezení, které uvedlo šest středisek. Následovala herna přítomná v pěti případech. V pěti případech bylo také zmíněno lůžkové zázemí pro pořádání pobytových akcí. Čekárna, sprcha, šatna, dětský koutek a další specifikované možnosti byly shodně uvedeny třemi středisky. Nejnižší četnost měla relaxační zóna, kterou nabízí dvě střediska. Kromě toho dvě zařízení uvedla i další specifické prostory, jako například klubovnu nebo bezbariérové parkoviště. Jedno středisko uvedlo, že zázemí pro rodiny nenabízí, protože tyto služby jsou určeny výhradně pacientům. Anketa se zabývala i způsoby informovanosti veřejnosti o nabízených službách – nejčastěji webové stránky, sociální sítě, propagační materiály nebo komunitní akce.

V rámci výzkumného šetření byly sledovány také dostupnost a přístupnost hiporehabilitačních služeb. Možnost vyzkoušení hiporehabilitace před zahájením pravidelné docházky nabízí pět z osmi dotázaných středisek. Jedno zařízení poskytuje služby pouze svým pacientům, čímž je tato forma z principu vyloučena. Na otázku, zda střediska nabízejí programy nebo přístup pro rodiny, které potřebují finanční podporu, uvedla čtyři střediska možnost „jiná“, přičemž konkrétně zmiňovala například vyhledání a doporučení nadace, služby rané péče. Dvě střediska uvedla, že přímo nabízejí možnost finančních příspěvků či slev, zatímco další dvě zařízení žádnou formu finanční podpory neposkytují. Délka čekací doby je u poloviny středisek do 1 měsíce, u druhé poloviny více než tři měsíce. Zjišťovány byly také stanovené finanční částky, které klienti platí za jednu jednotku hiporehabilitace. Pět středisek uvedlo cenu za jednu

jednotku do 500 Kč, jedno středisko cenu v rozmezí 501 – 1 500 Kč a dvě rozmezí 1 001 – 1 500 Kč.

Ve srovnání s výzkumným šetřením Svobodové (2014), která se zaměřila na otázku, kolik klient platí za terapeutickou jednotku, je patrný, i vzhledem k 10letému rozdílu šetření, posun k vyšším částkám. Svobodová uvádí, že 39 % respondentů účtovalo 0–150 Kč, stejný podíl (39 %) uváděl cenu 160–200 Kč a pouze 22 % center vybíralo poplatky v rozmezí 210–300 Kč.

Výsledky práce mohou sloužit jako užitečný zdroj informací jak pro klienty a jejich rodiny při rozhodování o výběru vhodného střediska hiporehabilitace, tak pro samotná střediska, kterým mohou pomoci identifikovat jejich silné i slabé stránky a podpořit další rozvoj poskytovaných služeb. Možnosti srovnání této práce s jinými pracemi či odbornými studiemi jsou do určité míry omezené, jelikož práce je specificky zaměřena na konkrétní oblast – SDH na území Moravy – a zabývá se tedy středisky s jedním specifickým statusem uděleným ČHS.

7 ZÁVĚRY

Hlavním cílem bakalářské práce bylo provést komplexní charakteristiku a srovnání středisek doporučené hiporehabilitace na území Moravy. Do výzkumného šetření se zapojila všechna, ke dni 1.4.2025 aktuální, střediska doporučené hiporehabilitace působící na Moravě a Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. Jedním z hlavních výstupů práce je zjištění, že ačkoliv daná střediska sdílejí status SDH, udělený Českou hiporehabilitační společností, v mnoha ohledech se od sebe výrazně liší. Z tohoto důvodu je výsledkem práce nejen konečné srovnání jednotlivých středisek, ale také praktická doporučení, která mohou potenciálním klientům a jejich rodinám usnadnit orientaci v nabídce SDH na Moravě a podpořit je při výběru nejvhodnějšího střediska hiporehabilitace podle jejich individuálních potřeb.

Srovnání jednotlivých středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

Z dostupných výsledků ankety vlastní konstrukce byly vybrány nejdůležitější odpovědi, které umožňují stručně charakterizovat jednotlivá hiporehabilitační střediska. U každého zařízení jsou uvedeny důležité informace, jako je počet speciálně vycvičených koní, skupina klientů, která využívá služeb střediska nejčastěji, nabídka poskytovaných oborů hiporehabilitace, dostupnost bezbariérového zázemí, možnosti finanční podpory pro klienty s finančními obtížemi, cena za jednotku hiporehabilitace a čekací doba na zahájení hiporehabilitace pro nového klienta.

Ryzáček z.s. disponuje 4 až 6 speciálně vycvičenými koňmi pro hiporehabilitaci. Středisko nejčastěji navštěvují děti s tělesným, mentálním postižením, s poruchami chování a logopedickými vadami. Mezi poskytované obory patří HTFE a HPSP. Středisko je plně bezbariérové a jeho prostory umožňují práci za nepříznivého počasí. Středisko nenabízí zkušební jednotku hiporehabilitace, v případě finančních obtíží klienta nabízí finanční příspěvek, nebo slevu. Cena za jednotku terapie činí 1 001 – 1 500 Kč, čekací doba na zahájení hiporehabilitace pro nového klienta je delší jak 3 měsíce.

EPONA z.s. uvedla 4 až 6 speciálně vycvičených koní. Hlavní skupinu klientely jsou děti se specifickými potřebami, přičemž spektrum typů postižení je velmi široké. Nabízí HTFE, HPSP a parajezdeckví. Středisko je plně bezbariérové a jeho prostory umožňují práci za nepříznivého počasí. Středisko nabízí zkušební jednotku hiporehabilitace, v případě finančních obtíží klienta nabízí možnost pomoci získat příspěvek u nadací. Cena za jednotku terapie je do 500 Kč, čekací doba je delší jak 3 měsíce.

Bonanza Vendolí, z. ú. rovněž disponuje 4 až 6 koňmi. Nejčastější klientelou jsou děti s poruchami chování a v nepříznivé sociální situaci. Poskytuje HPSP, kontaktní terapie a sociální programy. Zázemí střediska je částečně bezbariérové a umožňuje práci za nepříznivého počasí. Nabízí zkušební jednotku hiporehabilitace a uvádí, že v rámci sociálních služeb je HPSP bezplatná, čekací doba je do 1 měsíce.

Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. má více než 6 speciálně vycvičených koní a největší počet certifikovaných odborníků (5 až 9 osob). Nejčastější klientelu tvoří děti s tělesným a mentálním postižením. Středisko nabízí především HTFE. Centrum je plně bezbariérové a jeho prostory umožňují práci za nepříznivého počasí. Nabízí zkušební jednotku hiporehabilitace, v případě finančních obtíží pomáhají rodičům zajistit financování ve spolupráci s nadacemi. Cena za jednotku terapie činí 1 001 – 1 500 Kč, čekací doba pro nové klienty je delší jak 3 měsíce.

SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž disponuje 1 až 3 speciálně vycvičenými koňmi. Služby využívají především děti s různým typem zdravotního znevýhodnění či postižení. Nabízí HPSP, je plně bezbariérové a jeho prostory umožňují práci za nepříznivého počasí. Středisko nabízí zkušební jednotku hiporehabilitace před zahájením pravidelného docházení. Cena za jednotku terapie je do 500 Kč, čekací doba je do 1 měsíce.

Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov disponuje více než 6 speciálně vycvičenými koňmi. Služeb nejčastěji využívají senioři s různými typy postižení. Nabízí HPSP a KT. Zázemí střediska je částečně bezbariérové a umožňuje práci za nepříznivého počasí. Středisko nabízí zkušební jednotku hiporehabilitace i podporu pro osoby s finančními obtížemi formou slevy či příspěvku. Cena za jednotku terapie je do 500 Kč, čekací doba je do 1 měsíce.

Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava uvádí 4 až 6 koní. Specializuje se na HPSP a KT pro klienty psychiatrické nemocnice s duševním onemocněním v širokém věkovém rozpětí od 15 do 80 let. Nenabízí zkušební jednotky hiporehabilitace ani finanční příspěvky či slevy, protože služby střediska slouží pouze pro účely nemocnice.

Centrum Kociánka rovněž disponuje 4 až 6 koňmi. Nejčastější klientelou jsou děti a dospělí s kombinovaným postižením. Nabízí HTFE, HPSP, HTP i KT. Zázemí je plně bezbariérové, nedisponuje ale zázemím, které je uzpůsobeno pro práci za nepříznivého počasí. Nenabízí zkušební jednotku hiporehabilitace a klientům s finančními obtížemi pomáhají formou poradenství a vyhledávání rané péče. Cena za jednotku terapie je do 500 Kč, čekací doba je ale delší jak 3 měsíce, konkrétně půl roku až jeden rok.

Praktická doporučení pro klienty a jejich možný výběr vhodného střediska hiporehabilitace

Na základě výsledků srovnání jednotlivých středisek lze formulovat několik doporučení, která mohou potenciálním klientům a jejich rodinám usnadnit rozhodování při výběru vhodného zařízení poskytujícího hiporehabilitaci. Důležitým faktorem při výběru vhodného střediska je dojezdová vzdálenost i přes to, že všechna dotázaná střediska působí na území Moravy. Pro lepší orientaci je v rámci kapitoly 5.1 Seznam zúčastněných středisek doporučené hiporehabilitace a Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s. přiložena mapa, ve které jsou vyznačena působišť jednotlivých středisek.

Obor hiporehabilitace

Pokud klient potřebuje nebo dostane doporučení na HTFE, využít může služeb Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s., střediska Ryzáček z.s. nebo Centra Kociánka. Pro potenciální klienty HPSP je možnou volbou EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov nebo Centrum Kociánka. V případě zájmu o parajezdeckví nabízí tuto službu EPONA z.s., HTP nabízí Centrum Kociánka.

Cílová skupina klientely

Pro děti a dospělé se specifickými potřebami jsou vhodná střediska Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., Ryzáček z.s., EPONA z.s., Centrum Kociánka nebo SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž. Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava je zaměřen pouze na své klienty s duševním onemocněním. S prací se seniory má nejčastější zkušenost Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov. Změřením střediska Bonanza Vendolí, z. ú. jsou obvykle děti v nepříznivé sociální situaci a s poruchami chování.

Bezbariérovost a zázemí

Pokud klient vyhledává středisko plně bezbariérové, tyto prostory nabízí Centrum Kociánka, Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., Ryzáček z.s., EPONA z.s. a SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž. Částečně bezbariérové zázemí poskytují Bonanza Vendolí, z. ú., Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a Zookoutek Psychiatrická nemocnice Jihlava. Centrum Kociánka není plně uzpůsobeno pro práci za nepříznivého počasí.

Možnost zkušební jednotky hiporehabilitace

V případě zájmu o zkušební jednotku hiporehabilitace tuto službu nabízí EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy

hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov. Naopak Ryzáček z.s. a Centrum Kociánka zkušební jednotku hiporehabilitace nenabízejí.

Možnosti pro klienty s finančními obtížemi

V případě finančních obtíží klientů nabízí Ryzáček z.s., a Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov přímou finanční podporu nebo slevu. EPONA z.s. a Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. pomáhají klientům získat příspěvky od nadací. Bonanza Vendolí, z. ú., poskytuje bezplatné HPSP v rámci sociálních programů. Centrum Kociánka doporučují a vyhledávají pro klienty rané péče a nadace.

Cena za jednotku hiporehabilitace

Nejnižší cenu za jednotku hiporehabilitace (do 500 Kč) nabízí EPONA z.s., Bonanza Vendolí, z. ú., SDH Jurášek Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov a Centrum Kociánka.

8 SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou a srovnáním středisek doporučené hiporehabilitace působících na území Moravy. Dílčími cíli bylo přiblížit organizační, personální a materiální zajištění těchto středisek, zmapovat šíři poskytovaných služeb a specializací v jednotlivých oborech hiporehabilitace, zjistit cílové skupiny klientů a posoudit dostupnost zázemí pro klienty.

Teoretická část bakalářské práce poskytuje ucelený přehled o oblasti hiporehabilitace, její historii, odborné terminologii a jejího poskytování v České republice pod zastřešením České hiporehabilitační společnosti.

Praktická část je postavena na výsledcích ankety vlastní konstrukce, která byla distribuována vedoucím pracovníkům daných středisek. Výzkumného šetření se zúčastnilo všech sedm moravských středisek doporučené hiporehabilitace i Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s., které tento status nemá, avšak poskytuje služby na velmi vysoké a odborné úrovni. Výsledky byly vizualizovány pomocí grafů a tabulek, které tak pomáhají lépe zobrazovat rozložení odpovědí středisek.

Z výsledků vyplynulo, že ačkoliv mají daná střediska společný základ v rámci statusu Středisko doporučené hiporehabilitace, v praxi mezi nimi existují rozdíly – například ve specializaci na jednotlivé obory hiporehabilitace, počtu kvalifikovaného personálu, přístupu ke klientům s finančními obtížemi, způsobech informování veřejnosti.

Tato práce přináší nejen souhrnný pohled na fungování konkrétních středisek, ale také nabízí praktický nástroj pro orientaci potenciálním klientům a jejich rodinám. Zároveň může sloužit jako podklad pro další odbornou reflexi a identifikaci oblastí, kde může být prostor k potenciálnímu zlepšení.

9 SUMMARY

The bachelor's thesis focuses on the characterization and comparison of Centers of recommended Equine Assisted Activities and Therapies in Moravia. The partial objectives include an overview of the organizational, personnel, and material provision of these centers, mapping range of services and specializations offered across the various fields of hiporehabilitation, identifying target client groups, and assessing the accessibility of facilities for clients.

The theoretical part of the thesis provides a comprehensive overview of the field of Equine Assisted Activities and Therapies, its history, professional terminology, and its provision within the Czech Republic under the auspices of The Czech Equine Facilitated Therapy Association.

The practical part is based on the results of a custom-designed survey distributed to the managers of the selected centers. The research involved all seven Centers of recommended Equine Assisted Activities and Therapies in Moravia, as well as the „Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s.“, which despite not holding the official status, provides services at a highly professional level. The results are visualized through graphs and tables, facilitating clearer interpretation of the centers' responses.

The findings revealed that although the centers share a common foundation in the status of Centers of recommended Equine Assisted Activities and Therapies, notable differences exist in practice — such as specialization in particular Equine Assisted Activities and Therapies disciplines, the number of qualified staff, approaches to clients with financial difficulties, and methods of informing the public.

This thesis not only offers a comprehensive view of the functioning of specific centers but also serves as a practical tool for orientation for potential clients and their families. Moreover, it can act as a basis for further professional reflection and the identification of areas where improvements could be made.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- American Hippotherapy Association. (2022). *Our history. The history of hippotherapy and the growth of AHA.* Retrieved from https://www.americanhippotherapyassociation.org/index.php?option=com_content&view=article&id=115:our-history&catid=20:site-content&Itemid=212
- Berg, E. L., & Causey, A. (2014). The life-changing power of the horse: Equine-assisted activities and therapies in the US. *Animal Frontiers*, 4(3), 72-75. <https://doi.org/10.2527/af.2014-0025>
- Bicková, J. (2020). *Zooterapie v kostce: Minimum pro terapeutické a edukativní aktivity za pomoci zvířete* (1. vydání). Portál.
- Bonanza Vendolí. (n.d.). *O nás*. Retrieved from <https://osbonanza.cz/o-nas/>
- Buchtová, L. (2021). *Metodika HPSP v sociálních službách NZDM a SAS pro rodiny s dětmi*. OS Bonanza. Retrieved from <https://osbonanza.cz/download-category/hiporehabilitace/>
- Canadian Therapeutic Riding Association. (2025). *Hippotherapy*. Retrieved from <https://www.cantra.ca/images/downloads/resources/214/Hippotherapy.pdf>
- Centrum hiporehabilitace Mirákl o.p.s. (n.d.). *O nás*. Retrieved from <https://www.chmirakl.cz/o-nas>
- Centrum Kociánka. (n.d.). *Hiporehabilitace*. Retrieved from <https://www.centrumkocianka.cz/647-2/>
- Česká hiporehabilitační společnost. (n.d.). *Označení (loga) kategorizace členských středisek* [obrázek]. Retrieved from <https://hiporehabilitace-cr.com/produkty/administracni-poplatek-za-zkousky-koni/>
- Česká hiporehabilitační společnost. (n.d.). *Hiporehabilitační kůň*. Retrieved from <https://kone-hiporehabilitace.com/hiporehabilitacni-kun/>
- Česká hiporehabilitační společnost. (2015). *Kategorizace členských středisek: Metodika pro zařazení do kategorií*. Česká hiporehabilitační společnost. Retrieved from https://hiporehabilitacecr.com/wpcontent/uploads/2016/08/2015_03_Metodika_kategorizace_stredisek_CHS.pdf
- Česká hiporehabilitační společnost. (2020). *Změny názvosloví v hiporehabilitaci*. Česká hiporehabilitační společnost. Retrieved from <https://hiporehabilitace-cr.com/vitejte/o-nas/oficialni-slovník/zmeny-nazvoslovi-v-hiporehabilitaci/>
- Česká hiporehabilitační společnost. (2021). *Oficiální slovník České hiporehabilitační společnosti*. Retrieved from <https://hiporehabilitace-cr.com/vitejte/o-nas/oficialni-slovník/>

- Česká republika. (2004). *Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů*. Sbírka zákonů České republiky. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-9.6>
- Česká republika. (2012). *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*. Sbírka zákonů České republiky. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- Dinning, B. L. (2008). *Riding for the disabled: An analysis of the experiences and perceptions of riders and their parents* [thèse de doctorat, UNSW Sydney]. UNSW Sydney Library. <https://doi.org/10.26190/UNSWORKS/17884>
- EPONA. (n.d.). *Historie spolku*. Retrieved from <http://hipoterapie.cz/historie-epona/>
- Fédération Équestre Internationale. (n.d.). *Para dressage*. Fédération Équestre Internationale. Retrieved from <https://inside.fei.org/fei/disc/para-dressage>
- Hermannová, H., Münichová, D., Nerandžič, Z., Calta, T., Herzogová, V., & Špatný, F. (2014). *Základy hipoterapie*. Profi Press.
- Hollý, K., & Hornáček, K. (2005). *Hipoterapie: Léčba pomocí koně*. Montanex.
- Jiskrová, I., Casková, V., & Dvořáková, T. (2010). *Hiporehabilitace*. Mendelova univerzita.
- Koca, T. T., & Ataseven, H. (2016). What is hippotherapy? The indications and effectiveness of hippotherapy. *Northern clinics of Istanbul*, 2(3), 247. Retrieved from https://jag.journalagent.com/nci/pdfs/NCI_2_3_247_252.pdf
- Kolář, P. (2013). *Clinical rehabilitation*. Alena Kobesová.
- Křížová, N. (2018). *Význam hipoterapie a aktivit s využitím koní pro všestranný rozvoj osob se zdravotním postižením* [Bakalářská práce, Masarykova univerzita]. Informační systém Masarykovy univerzity. Retrieved from https://is.muni.cz/th/hnvf1/BC_prace_Krizova_Vyznam_hipoterapie_a_aktivit_s_vyuziti_m_koni_pro_vsestranny_rozvoj_osob_se_zdravotnim_postizenim.pdf
- Lantelme-Faisan, V. (2021). *Historie hiporehabilitace a ČHS*. Baron.
- Lavender, D. (2006). *Equine-utilised psychotherapy: dance with Those that Run With Laughter*. Mrunalini Press Limited.
- Müller, O., Vítková, M., Šicková, J., Valenta, M., Polínek, M. D., Svoboda, P., Kantor, J., Dosedlová, J., Dočkal, V., Dudková, I., & Vrbová, J. (2005). *Terapie ve speciální pedagogice: Teorie a metodika*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Müller, O. (Ed.). (2014). *Terapie ve speciální pedagogice* (2., přepracované vydání). Grada Publishing.
- Psychiatrická nemocnice Jihlava. (n.d.). *Hiporehabilitace*. Retrieved from https://www.pnj.cz/terapie_a_rehabilitace/hiporehabilitace

- Renotíerová, M., Ludíková, L., Jonášková, V., Krejčířová, O., Kuja, J., Langer, J., Michalík, J., Müller, O., Peutelschmiedová, A., Řepová, P., Souralová, E., Valenta, M., & Vitásková, K. (2006). *Speciální pedagogika* (4. vydání). Univerzita Palackého v Olomouci.
- Rezapour-Nasrabad, R., & Tayyar-Iravanlou, F. (2022). Hippotherapy and its effect on behavioral and executive disorders in children with autism spectrum disorder. *Journal of Advanced Pharmacy Education & Research*, 12(3). <https://doi.org/10.51847/LDkLQittmX>
- Ryzáček. (n.d.). *Historie*. Retrieved from <https://ryzacek.net/historie/>
- Silveira, L. (2006). O cavalo para a Equoterapia. In *Equoterapia: Princípios e fundamentos básicos aplicados à saúde e à educação* (11ª ed., Resumos). Curso Básico de Equoterapia.
- Středisko doporučené hiporehabilitace, SPV a centrum přípravy hiporehabilitačních koní – Jitka Bednářová Smíšková Domašov. (n.d.). *Oficiální webové stránky*. Retrieved from <http://www.hiporehabilitace-domasov.cz/index.html>
- Svobodová, P. (2014). *Hiporehabilitace v České a Slovenské republice* [Bakalářská práce, Masarykova univerzita]. Informační systém Masarykovy univerzity. Retrieved from https://is.muni.cz/th/lygnf/BPhiporehabilitace_Svobodova_2014_385309_ped.MUNI.pdf
- Tauferova střední odborná škola veterinární Kroměříž. (n.d.). *SDH Jurášek – hiporehabilitace*. Retrieved from <https://vetkm.cz/o-skole/sdh-jurasek-hiporehabilitace/>
- Velemínský, M. (Ed.). (2007). *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. Dona.
- Votava, J. (2003). *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Karolinum.
- Yakimova, N. V. (2011). *HIPPOTHERAPY: THE HORSE AS A HEALER*. Retrieved from https://elib.sfu-kras.ru/bitstream/handle/2311/6418/s22_091.pdf?sequence=1

11 SEZNAM ZKRATEK

AHA – American Hippotherapy Association

ČHS – Česká hiporehabilitační společnost

FEI – Fédération Équestre Internationale

HETI – Horses in Education and Therapy International

HPSP – Hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi

HTFE – Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii

HTP – Hipoterapie v psychiatrii a psychologii

KT – Hiporehabilitace v kontaktní terapii

PS – Přidružené středisko

RS – Registrované středisko

SDH – Středisko doporučené hiporehabilitace

SPV – Středisko praktické výuky

12 PŘÍLOHY

12.1 Vyjádření etické komise

Fakulta
tělesné kultury

Vyjádření Etické komise FTK UP

Složení komise: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. – předsedkyně
Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
Mgr. Michal Kudláček, Ph.D.
Mgr. Filip Neuls, Ph.D.
prof. Mgr. Erik Sigmund, Ph. D.
doc. Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph. D.
Mgr. Jarmila Štěpánová, Ph.D.

Na základě žádosti byl projekt výzkumné práce

Autor (hlavní řešitel): **Aneta Hargašová**

s názvem

Srovnání vybraných středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě

schválen Etickou komisí FTK UP pod jednacím číslem: **26 / 2025**
dne: **4. 2. 2025**

Etická komise FTK UP zhodnotila předložený projekt a **neshledala žádné rozpory** s platnými zásadami, předpisy a mezinárodními směrnici pro výzkum zahrnující lidské účastníky.

Řešitel projektu splnil podmínky nutné k získání souhlasu etické komise.

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury
Komise etická
třída Míru 117 | 771 11 Olomouc

za etickou komisí FTK UP
doc. Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph.D.
člen komise

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci
třída Míru 117 | 771 11 Olomouc | T: +420 585 636 009
www.ftk.upol.cz

12.2 Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Název bakalářské práce:

Srovnání vybraných středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě

Jméno:

Účastník byl do studie zařazen pod číslem:

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím s mou účastí ve studii. Je mi více než 18 let.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností. Pokud je studie randomizovaná, beru na vědomí pravděpodobnost náhodného zařazení do jednotlivých skupin lišících se léčbou.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti mých osobních dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být moje osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s mým výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že mé jméno se nebude nikdy vyskytovat v referátech o této studii. Já naopak nebudu proti použití výsledků z této studie.

Podpis účastníka:

Podpis osoby pověřené touto studií:

Datum:

Datum:

12.3 Anketa vlastní konstrukce

Srovnání vybraných středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku studijního programu Aplikované pohybové aktivity – speciálně pedagogický základ na Univerzitě Palackého v Olomouci. Tématem bakalářské práce je Srovnání vybraných středisek doporučené hiporehabilitace na Moravě. Součástí bakalářské práce je anketa vlastní konstrukce, která se zabývá praktickými aspekty činností těchto středisek. Otázky se dotýkají témat, která mohou být vhodná pro rodiny jedinců s různým druhem zdravotního postižení či znevýhodnění nebo pro klienty využívající tyto služby při výběru vhodného hiporehabilitačního střediska. Získané informace budou sloužit jako podklad pro srovnání jednotlivých středisek a mohou pomoci zvýšit povědomí o možnostech a kvalitě hiporehabilitace na Moravě. Vaše odpovědi budou využity pouze pro zpracování bakalářské práce. Níže uvedený informovaný souhlas slouží k potvrzení ochrany osobních údajů.

Tímto bych Vás ráda požádala o vyplnění ankety. Po ukončení šetření Vám ráda poskytnu zjištěné výsledky, pokud o to budete mít zájem, prosím kontaktujte mne na uvedený e-mail níže. Děkuji za Váš čas a spolupráci.

Aneta Hargašová

aneta.hargasova01@upol.cz

- 1. Uvedte prosím přesný název střediska hiporehabilitace, ve kterém působíte a kde se nachází.**

.....
.....
.....

- 2. Jaká je právní forma uvedeného střediska? V případě jiné právní formy prosím uveďte, o jakou se jedná.**

a) Zapsaný spolek

b) Zapsaný ústav

c) Jiné.....

.....
.....

3. Kolik certifikovaných terapeutů nebo odborníků v hiporehabilitaci v současnosti působí v uvedeném středisku?

- a) 1-4
- b) 5-9
- c) Více

4. Kolik speciálně vycvičených koní máte aktuálně k dispozici v uvedeném středisku pro hiporehabilitaci?

- a) 1-3
- b) 4-6
- c) Více

5. Která cílová skupina (z hlediska věku) využívá služeb uvedeného střediska nejčastěji?

- a) Děti se specifickými potřebami
- b) Dospělí se specifickými potřebami
- c) Senioři
- d) Jiná cílová skupina
-
-

6. Jaké skupiny osob se specifickými potřebami jsou u klientely uvedeného střediska nejčastější? (Lze zaškrtnout více možností).

- a) Osoby s tělesným postižením
- b) Osoby s mentálním postižením
- c) Osoby se zrakovým postižením
- d) Osoby se sluchovým postižením
- e) Osoby s logopedickými vadami
- f) Osoby s poruchami chování
- g) Osoby s dlouhodobým onemocněním
- h) Jiné
-
-

- 7. Spolupracují odborníci uvedeného střediska s lékaři, fyzioterapeuty nebo jinými odborníky při přípravě nebo průběhu hiporehabilitace?**
- a) Ano, pravidelně
 - b) Ano, příležitostně
 - c) Ne, nespolupracují
- 8. Jaké typy hiporehabilitačních programů nabízí uvedené středisko? (Lze zaškrtnout více možností).**
- a) Hipoterapie ve fyzioterapii a ergoterapii
 - b) Hiporehabilitace v pedagogické a sociální praxi
 - c) Hipoterapie v psychiatrii a psychologii
 - d) Hiporehabilitace v kontaktní terapii
 - e) Jiné
 -
 -
- 9. Nabízí uvedené středisko také doplňkové programy (nejen) v rámci hiporehabilitace? Pokud ano, vyjmenujte prosím, o jaké programy se jedná.**
- a) Ano
 -
 -
 - b) Ne
- 10. Specializuje se uvedené středisko na konkrétní oblast hiporehabilitace? Pokud ano, uveďte prosím, o jakou oblast se jedná.**
- a) Ne, uvedené středisko se nespécializuje na konkrétní oblast hiporehabilitace
 - b) Ano, na hipoterapii ve fyzioterapii a ergoterapii
 - c) Ano, na hiporehabilitaci v pedagogické a sociální praxi
 - d) Ano, na hipoterapii v psychiatrii a psychologii
 - e) Ano, na hiporehabilitaci v kontaktní terapii
 - f) Jiné
 -
 -

11. Disponuje uvedené středisko bezbariérovým přístupem?

- a) Ano, plně
- b) Částečně
- c) Ne

12. Je uvedené středisko uzpůsobeno pro poskytování služeb za nepříznivého počasí?

(Například krytou jízdnou, společenskou místností a další).

- a) Ano
- b) Ne

13. Jaké další zázemí poskytuje uvedené středisko klientům a jejich rodinám? (Lze zaškrtnout více možností).

- a) Čekárna
- b) Herna
- c) Sprcha
- d) Venkovní posezení
- e) Šatna
- f) Dětský koutek
- g) Relaxační zóna
- h) Jiné

.....

.....

14. Jakými způsoby informujete veřejnost o nabízených službách a programech uvedeného střediska (Lze zaškrtnout více možností).

- a) Webovými stránkami
- b) Sociálními sítěmi
- c) Tištěnými materiály
- d) Jiné

.....

.....

.....

15. Spolupracujete s jinými středisky nebo organizacemi na výzkumu nebo zvýšení účinnosti metod hiporehabilitace?

a) Ano

b) Ne

16. Disponuje uvedené hiporehabilitační středisko lůžkovým zázemím a je tím uzpůsobeno pro pořádání pobytových akcí?

a) Ano

b) Ne

17. Pokud jste v předešlé otázce odpověděli ano, uveďte prosím počet lůžek, které má středisko k dispozici.

a) 1-10

b) 11-20

c) Více

d) Lůžka k dispozici nemáme

18. Nabízí uvedené středisko možnost vyzkoušení hiporehabilitace před rozhodnutím o zahájení pravidelného docházení?

a) Ano, nabízíme zkušební hiporehabilitace

b) Ne, nelze vyzkoušet předem

19. Nabízí uvedené středisko programy nebo přístup pro rodiny, které potřebují finanční podporu na úhradu hiporehabilitace?

a) Ano, nabízíme možnost finančního příspěvku nebo slevy

b) Ne, nemáme žádné finanční možnosti, které bychom mohli rodinám poskytnout

c) Jiné
.....
.....

20. Jaká je průměrná délka čekací doby na zahájení hiporehabilitace v uvedeném středisku pro nového klienta?

a) Do 1 měsíce

b) 1-3 měsíce

c) Více

21. Jaká je stanovená cena za jednu jednotku hipoterapie poskytovanou v uvedeném středisku?

- a) do 500 Kč
- b) 501 - 1 000 Kč
- c) 1 001 - 1 500 Kč
- d) Více